ŐCSÉNYI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL
Érkezett: 2025 SZEPT 15.
Szám: 01808-1/2025
Mell.:
Előszám:
Utószám:
Előadó: M-MA

HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde

2025.

OM azonosító: 201673

A program benyújtója: Csirzóné Kovács Éva
igazgató

Tartalomjegyzék

I. Bevezető 3
I.1 Az óvoda bemutatása 3
I.2 Általános pedagógiai alapelvek 4
I.3 Küldetésnyilatkozat 5
I.4 Gyerekkép, óvodakép 6
II. A program megvalósításának erőforrásai 7
II.1 Személyi feltételek 7
II.2 Az óvoda tárgyi, dologi feltétele, eszközrendszere 8
III. Az óvodai nevelésünk rendszere – az óvodai nevelés célja, feladata 10
III.1 Az óvodai nevelés rendszere 10
III.1.1 Az egészséges életmód alakítása - Egészségnevelési program 12
III.1.2 Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása 15
III.1.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása 19
IV. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai 25
IV.1 Játék 25
IV.2 Verselés, mesélés 29
IV.3 Ének, zene, népi játék ,tánc 32
IV.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 35
IV.5 Mindennapos mozgás 39
IV.6 Külső világ tevékeny megismerése 43
IV.7 Munka jellegű tevékenységek 49
IV.8 Tevékenységekben megvalósuló tanulás 50
V. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése 54
VI. Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk 64
VII. A nevelési folyamat és a gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgáló ellenőrzés – értékelés elvei 66
VIII. Szakmai dokumentumok vezetésének sajátosságai, elvei 67
IX. Az óvoda kapcsolatai 67
Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező eszközeiről és felszereléséről 72
Felhasznált irodalom 77
Legitimációs záradék 78

Az intézmény megnevezése:

Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde

Az intézmény székhelye:

7143 Őcsény, Fő u. 42-44.

Az intézmény működési területe:

Őcsény község közigazgatási területe

Az intézmény alapító szerve:

Őcsény Község Önkormányzata

Az intézmény felügyeleti szerve:

Őcsény Község Önkormányzati Képviselő Testülete

Az intézmény feladata az alapító okirat szerint:

- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai (5 fő)
- Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
- Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
- Gyermekek napközbeni ellátása, családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet vagy alternatív napközbeni ellátás útján
- Gyermekek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása

I. Bevezető

I/1 Az óvoda bemutatása

Őcsény kb. 2500 lakosú község, Szekszárdtól 10 km-re fekszik.

Néprajzilag Sárköz egyik nagy múltú, néphagyományokkal rendelkező települése.

A faluban csak az intézmények és néhány vállalkozás ad munkalehetőséget, ezért a lakosság zöme Szekszárdon keres munkát.

A falu középső része még a régi 100 éves építészeti jegyeket viseli, ugyanakkor a külső körzete már új arculatot mutat. Mivel a város közelsége sok embernek meghozta a letelepedési kedvét, ez kihatott az új építkezésekre.

1898-ban alapították az óvodát a falu elöljárói, ahol egy óvónő látta el a gyermekfelügyeletet.

A 60-as években szükségessé vált egy nagyobb és korszerűbb óvoda. Ekkor építették a jelenlegi épület egy részét, ami az évek során tovább bővült az igényeknek megfelelően. A 90-es években nyerte el a jelenlegi arculatát, ami 6 csoport működését tette lehetővé. 1999 szeptemberétől már csak 5 csoporttal működtünk. A 2004-es tanévben a csökkenő gyereklétszám miatt folyamatos létszámleépítés történt. Az önkormányzat a 2003-2004-es tanévtől 3 csoporttal működteti óvodánkat.

Intézményünkben 2006 óta működik Családi Bölcsőde. Az óvodai életünk változott a kapcsolattartásban, a gyermekeknek az óvodai és családi átmenetet segítette. A gyermekek megismerésében a felmérést segíti (bemeneti állapot meghatározása).

2009-ben megtörtént az óvoda akadálymentesítése és teljes körű felújítása, korszerűsítése.

Csoportjaink összetétele a 2013-2014-es tanévtől vegyes életkorú.

Munkánk során figyelemmel kísértük az óvodai nevelés változásait és a továbbképzéseken elhangzottak, új ismeretek, az új, korszerű szemlélet arra ösztönöztek bennünket, hogy nevelő munkánkat megújítsuk, melynek központi gondolata a gyermekek egyéni képességének figyelembe vétele és az erre épülő harmonikus fejlesztés volt.

Programunk saját pedagógiai program, melyet a nevelőtestület az igazgatóvel közösen 1999-ben dolgozott ki az óvodai nevelés országos alapprogram útmutatása szerint. Azóta a program többször is módosításra került a törvényi változások figyelembevételével (2004, 2009, 2011, 2013, 2018, 2019, 2023, 2024)

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek-köztük az innovatív-pedagógiai törekvések.

I/2 Általános pedagógiai alapelvek

Óvodánkban törekedtünk arra, hogy minden óvónőre és dajkára egyaránt érvényes, munkájukat meghatározó **pedagógiai alapelvek** mellett megjelenjenek azok a **sajátosságok,** melyek intézményünk, egyes óvodai csoportunk arculatát leginkább meghatározzák, a tartalmi munkát sokszínűvé teszik.

ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK

- „A gyermek nevelése elsősorban a **család joga és kötelessége**, s ebben az óvoda kiegészítő esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik" (ONOAP)
- „Az óvodai nevelésnek a gyermeki **személyiség** teljes **kibontakoztatására**, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletbe tartásának megerősítésére kell irányulnia az egyenlő hozzáférés biztosításával „(ONOAP)
- „A gyermeki személyiséget **tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés, bizalom** övezi."(ONOAP)
- „A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges **gondoskodás** és **védelem** illeti meg."(ONOAP)
- A nevelőmunkát a **tudatosság** és **tervszerűség** jellemzi. A tudatosan tervezett és szervezett nevelő hatások rendszere teszi lehetővé az egyéni sajátosságokat is figyelembe vevő személyiségfejlesztést, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- A nevelőmunka alapját a **gyermek** pontos, „naprakész" **ismerete** képezi.
- A **differenciálás** a nevelőmunkában és a tanulásszervezésben egyaránt alapvető fontosságú.
- Az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- A gyermek tevékenységeinek szervezésében és a fejlesztőmunka során a **játék** elsődlegességét érvényesíteni kell.
- A **fejlesztő hatások mindig a gyermek életkorához, egyéni igényeihez,** szükségleteihez igazodjanak. A **figyelem, kivárás, tolerancia, segítségnyújtás, elfogadás, türelem** jelenjen meg a mindennapokban.
- **Kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek segítése, támogatása.
- **Biztosítjuk az esélyegyenlőséget a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeinknek.**

- **Partnerközpontúság érvényesülése** – a partnerek igényeire, elvárásaira figyelő, elégedettségének elnyerésére törekvő intézményi működés kialakítása és biztosítása.
- Minden dolgozóra érvényes alapelv: aki az óvodában dolgozik, **értéket közvetít, nevel.**
- Az óvoda nevelőtestülete munkája során érvényesíti az innovatív pedagógiai törekvéseket.
- Biztosítjuk, hogy óvodás gyermekeink tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezze ki, ezért a gyermeki tevékenységeknek a teljes nevelési időben érvényesülni kell.

I/3 Küldetésnyilatkozat

Óvodánk szakmailag önálló intézmény, a családi nevelést kiegészítve végzi nevelő munkáját. Vállalja a 3-7 éves gyermekek nevelését, fejlesztését az óvodába lépéstől az iskolába lépésig.

Óvodánkban arra **törekszünk**, hogy:

- nevelőmunkánk gyermekközpontú legyen,
- gyermekeink óvodás életüket boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban éljék,
- a gyermekek személyiségét sokoldalúan fejlesszük, a helyi adottságokat és lehetőségeket kihasználva,
- a szülőkkel jó kapcsolatot alakítsunk ki, bizalmukat és együttműködésüket elnyerjük.

Fontos számunkra, hogy:

- örömteli, boldog éveket biztosítsunk óvodásaink számára,
- igényesen, felkészülten, minden lehetőséget kihasználva dolgozzunk,
- a szülőkkel kialakított partnerkapcsolatot tovább mélyítsük.

Az óvoda minden dolgozója arra törekszik, hogy a község elismert intézménye legyünk!

Mindezekre biztosíték a munkánk során:

- a pozitív viszonyulás egymáshoz,
- a jó munkahelyi légkör,

- a kultúrált magatartás,
- elfogadó, segítő, támogató attitűd

I/4 Gyermekkép, óvodakép

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Mindezek tudatában külső, belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy az családias, értékeket, érzelmeket közvetítő legyen, mivel személyiségük szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

1. Az óvoda a nevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, legfeljebb hét éves korig. Az óvoda alapozó funkciót lát el; óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, hogy az óvodás gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
2. Az óvodai nevelésünk célja: hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését elősegítse az egyéni életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
3. Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának alakulását.
4. Biztosítjuk minden gyermek részére, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
5. Gyermekeink fejlesztésében kiemelt szempont a differenciált fejlesztés.
6. Az óvodás gyermek alaptevékenysége a szabad játék, amely semmi mással nem helyettesíthető.
7. Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyerekei nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
8. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az ön- azonosság megörzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a

nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

II. A program megvalósításának erőforrásai

- Óvodánk önálló intézmény.
- A gyermekek gondozása, nevelése 3 vegyes életkorú csoportban folyik (a gyermek létszám alakulása ezt módosíthatja).
- A gyermekek 3 évig ugyanabban a csoportszobában élik óvodás életüket. A csoportok szerkezete osztatlan.
- A gyermekcsoportok kialakítása a gyermekek fejlettségének, a szülői igényeknek a figyelembe vételével történik.
- A csoportban együtt dolgozó óvónők személye csak különlegesen indokolt esetben változik (betegség, pedagógiai indok). Így lehet együttműködésük a leghatékonyabb.

II/1 Személyi feltételek

Az óvoda dolgozóinak létszáma:	6 óvodapedagógus
	3 dajka
	1 pedagógiai asszisztens
Iskolai végzettségük:	6 fő felsőfokú
	1 fő szakmunkásképző, 3 fő érettségi

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.
- Az óvodapedagógus elfogadó-, segítő-, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.

- A nevelőtestület azonos célokért, azonos elvek alapján, változatos módszerekkel dolgozik, szakképzett dajkák segítségével.
- Az óvodapedagógusok az eredményesebb munkavégzés érdekében rendszeresen továbbképzéseken vesznek részt és az ott szerzett tapasztalatokat beépítik a gyakorlatba.
- Az óvodapedagógusok munkáját a logopédus/fejlesztőpedagógus és a gyógypedagógus segíti.
- A nevelési problémák megoldásánál segítséget nyújt az EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat, mely a szülőkkel együttműködve segíti a problémával küzdő gyermekeket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését az intézményünk látja el költségvetési keretből.
- A veszélyeztetett gyermekek érdekeit intézményi szinten képviseli a gyermekvédelmi felelős és a Humánszolgáltató Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa.
- A gyermekek egészséges fejlődését a védőnő ellenőrzi rendszeresen és programokat szervez az egészségnevelés területén.
- A beszédhibák korrigálása a logopédus közreműködésével hatékonyan megoldott.
- Óvodánkban a helyi néphagyományok tiszteletben tartásával néptánc oktatás folyik.
- Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik a gyermeki képességek fejlesztését, a szülői igények kielégítését, a gyermekek sokféle élményhez juttatását (színházlátogatások, a közösségi ház szabadidős programjai, kiállítások megtekintése, kirándulások, múzeumlátogatás).
- Óvodánkban református- és katolikus hitoktatás folyik a törvényi előírás szerint.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő, más kultúrával rendelkező gyermek óvodánkba kerülése esetén feladatunk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

II/2 Az óvoda tárgyi, dologi feltétele, eszközrendszere

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el, 3 csoportszoba, folyosók, mosdó, tálaló konyha, irodahelyiségek, tornaszoba és udvar tartozik hozzá. Az óvodának rendelkeznie kell a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.
Férőhely: 100 fő.

- Az óvoda épülete, udvara, berendezései biztosítják a gyermekek egészségének megőrzését és fejlődését, lehetővé teszik mozgás-, és játékigényük kielégítését.
- A csoportszobák természetes és mesterséges megvilágítása jó.
- A gyerkekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, természetes anyagokkal veszik körül őket. Játékra motiválók, melynek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vesznek.
- Mivel nincs minden csoportszobához külön mosdó helyiség, ezért ezek elég szűkösek a gyermeklétszámhoz viszonyítva. Bővítésre jelenleg nincs lehetőség az épület adottságai miatt.
- A játék, étkezés, alvás a csoportszobákban zajlik. A gyermekfektetőket fektető tárolóban tartjuk.
- Óvodánk rendelkezik a mai kornak megfelelő IKT eszközökkel (televízió, magnó, diavetítő, számítógép, fénymásoló, fax, nyomtató, videó, DVD lejátszó, digitális fényképezőgép, projektor).
- Külön helyiséget tudunk biztosítani a logopédusnak. A nevelői szoba ad lehetőséget a szakmai megbeszélésekre, szülőkkel való személyes találkozásra, megbeszélésre (fogadó óra).
- Felszereltségünk jónak mondható, az épület korszerűsítése megtörtént, karbantartása folyamatos. Játékokat, eszközöket évente vásárolunk a költségvetésből.
- Minden csoportszoba klimatizált.
- Az udvari játékokat az SZK rendezvények bevételéből, pályázatokból, alapítványunk támogatásából folyamatosan bővítjük, ill. felújítjuk.
- Az oktatást szolgáló különböző szemléltető eszközöket, kiegészítőket, bábokat, kellékeket, tornaeszközöket megfelelően tudjuk tárolni a szertárban.
- Az ebédet az önkormányzat konyhájáról szállítják az óvodába. A tálalást egy konyhai dolgozó és a dajkák végzik. A mosogatás a tálalókonyhában történik, a munkát a dajkák végzik.

- A takarításhoz szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak.
- A csoportszobák berendezései biztonságosak, kényelmesek, a gyermekek testméreteinek megfelelőek, színviláguk harmonikus. A tárgyi felszerelések, melyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon, a gyermekek biztonságát figyelembe véve vannak elhelyezve.
- Az udvarunk tágas, megfelelő az árnyékos és napos terület aránya. A füvesített udvarban esztétikus és biztonságos mászókák, hinták, árnyékolt homokozók és ROTIKOM játék áll a gyermekek rendelkezésére.
- A fűnyírást az önkormányzat alkalmazottjai végzik rendszeresen.
- Az udvar rendben tartása a dajkák napi feladata.
- Az udvari munkához szükséges szerszámok és a gyermekek udvari játékainak tárolása megoldott.
- Rendelkezésünkre áll a község könyvtára, teleháza, közösségi háza a különböző óvodai rendezvények, programok megtartásához.

III. Az óvodai nevelés rendszere – Az óvodai nevelés célja, feladata

Az óvodai nevelés célja:

Az óvodai nevelésünk célja az óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a kimagasló egyéni képességgel rendelkező és SNI-s gyermekek ellátása is.

Helyi célunk, hogy gyermekeink megismerkedjenek a Sárközben élő emberek életével és azok tevékenységeivel, megismerjék a helyi kultúra tárgyi értékeit és emlékeit. Az e közben szerzett élmények által alakuljon ki bennük a szülőföldhöz való kötődés, ragaszkodás. Ismerkedjenek meg az elődök által megőrzött és sikeresen fennmaradt néphagyományokkal és azok ápolásával.

A néphagyományokon túl fontos, hogy megismerjék a helyi természeti és társadalmi környezet adta sokszínű lehetőségeket, gazdagodjanak az itt szerzett élmények által.

Nevelőmunkánk feladatai:

Alapvetően a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása
- környezettudatos magatartás alakítása

III/1 Az óvodai nevelés rendszere

A gyermek egészséges fejlődéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, motiváltságához, aktivitásához, a változó környezethez valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi szem előtt tartva a szabad játék kiemelt szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki nevelési év elején, mely az aktuális célhoz és feladathoz igazítható.

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő, komplexen érvényesülő tevékenység, mely átszövi az óvodai nevelés rendszerét.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyesninterakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A gyermekek a tankötelesкorukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolaielőrehaladásukhoz fontos képességeik és kézségeik érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatokra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányokmegkezdéséhez szükséges kézségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumokban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

1 **A nevelés alapvető keretei:**

- egészséges életmód
- érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés
- környezettudatos magatartás alakítása - ajánlás

2 **Az óvodai nevelés eszközei, a gyermek tevékenységei:**

- alapvető fontosságú a játék, ezen belül a szabad játék, mely a gyermek minden tevékenységét áthatja.
- játék, munka-jellegű tevékenység, tanulás,

3 **A gyermeki tevékenység tartalma:**

- a gyermek tevékenységének tartalmát a nevelési és tevékenységi területek szolgálják,

- kiemelten fontos az anyanyelvi nevelés,
- a beszéd és a kommunikáció segíti a gyermeket a vers, mese, ének, zene, énekes játék és gyermektánc, rajzolás, mintázás, kézimunka, a külső világ tevékeny megismerésében, matematikai tapasztalatok szerzésében.
- mindennapos mozgás

4 **A nevelőmunka** során a családi és az óvodai nevelés összehangolása a legfontosabb.

III/1.1 Az egészséges életmód alakítása

Helye a nevelés feladatában:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata az óvodás gyermek gondozása és testi fejlődésének elősegítése.

A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagyon fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően elégítse ki igényeit és szükségleteit, legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

Célja:

Testi-lelki-szociális (szomatikus, pszicho-higiénés valamint a szociális egészség fejlesztése) elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során. Egészséges életmód szokásainak alapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.

Feladatok:

- A gyermekeket gondozzuk, biztosítsuk testi szükségleteiket, mozgásigényüket. Segítsük elő harmonikus, összerendezett mozgásuk kialakulását, a rendszeres, mindennapos testmozgás biztosításával.
- Teremtsük meg a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot, törekedjünk a bizalom kialakítására.
- Segítsük a gyermekeket egyéni fejlettségükhöz mérten.
- Juttassuk el őket arra a szintre, hogy a gondozottság igénye kialakuljon náluk.
- Segítsük elő testi képességeik fejődését.
- A napközben megbetegedett gyermekek szüleit értesítsük.
- Érjük el a szülők segítségével, hogy a gyermekek ruházata kényelmes, célszerű és biztonságos legyen.
- Szűrjük ki a személyiségzavarokat, neurotikus tüneteket, melynek hátterében családi probléma is állhat.
- Tegyünk meg mindent a gyermekek egészségének védelmében, óvásában, megőrzésében, a betegségek megelőzésében.
- Alapozzuk meg az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásait. (Helyes életritmus, rendszeres gyümölcs és zöldség fogyasztás, egészségnap)

- Biztosítsuk és alakítsuk ki a gyermekek számára a nyugodt napirendet.
- Erősítsük meg a gyermekek egészséges táplálkozási szokásait. Az étkezés során figyeljünk a különösen a magas cukortartartmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére. Csökkentsük a magas telített zsírtaltalmú ételek fogyasztását. A zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását ösztönözzük.
- Vegyük figyelembe az étkezési időnél az egyéni különbségeket.
- Biztosítsuk az életkoruknak megfelelő nyugodt pihenést.
- Biztosítsuk a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos és balesetmentes környezetet.
- Folyamatosan biztosítsuk a gyermekek felügyeletét.
- Alakítsuk ki a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokásokat, magatartásformákat.
- Fejlesszük a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.
- Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.
- Alapozzuk meg, formázzuk a gyermekek környezetvédelmi és megóvási szokásait, a környezettudatos magatartást.
- Gyermekbántalmazás, érzelmi, fizikai elhanyagolás jeleinek észlelése esetén tegyük meg a megfelelő intézkedéseket (esetmegbeszélés, kapcsolatfelvétel a megfelelő szakemberekkel).
- Kínáljunk megoldási lehetőséget a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben.
- Tartsunk rendszeres kapcsolatot az óvoda védőnőjével, mert a védőnő éves egészségügyi munkaterve beépül az egészségnevelési programunkba.
  (rendszeres látogatások, előadás sorozatok)
- Előtérbe helyezzük a problémák felvetését, megbeszélését, segítjük a gyermekeket a konfliktusok megoldásában.
- Segítsük az életvezetési kézségeik fejlesztését, melyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkozáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés segíti őket az ismereteik, képességeik megszerzéséhez, melyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

<u>Az egészséges életmód feltételrendszere:</u>

- Az udvarunk tágas, gyereklétszámnak megfelelő. Udvari mászókák, árnyékolt

homokozók, hinták, pihenőhelyek állnak a gyermekek rendelkezésére, amelyek biztosítják a mozgás lehetőségét és a megfelelő levegőzést. Napos és árnyékos részek jól elkülönülnek egymástól.

- A játékok, sportszerek biztonságára folyamatosan ügyelünk, a szükséges javításokat a karbantartók elvégzik. Törekszünk a balesetek kiküszöbölésére nagyfokú
- □□kánikula időszakában csak az árnyékos, védett helyeken játszanak a gyerekek. A veszélyes időszakban a légkondícionált épületben tartózkodnak.

  Az udvari játék során folyamatosan van lehetőségüka folyadék pótlására odafigyeléssel, ha mégis előfordul, a gyermeket orvoshoz visszük, a szülőt erről azonnal értesítjük.
- Az óvoda helyiségeinek elrendezését, nagyságát változtatni már nem tudjuk, ezért nagyobb hangsúlyt kap a szervezés a mindennapi munkánkban, hogy napirendünk zavartalan legyen.
- A folyosó egyben öltöző is, ezért egyéni megoldásokat keresünk a zsúfoltság elkerülésére.
- A konyha biztosítja gyermekeink számára az egészséges étrend összeállítását és az eltérő étrendű gyermekek igényeit az étkezés során.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végre:

- Igénye a tisztaság, önállóan mosakszik, törülközik, figyelmeztetés nélkül mos kezet, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítja a körmét. Ruhája ujját feltűri, begombolja.
- Igény szerint használja a WC-t, vigyáz a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszi, késleltetni képes szükségletei kielégítését.
- Fogat mos, a fogápoló szereket tisztán rakja a helyére.
- Haját rendben tartja, szükség esetén segítséget kér a fésülködéshez.
- Zsebkendőjét használja, helyesen fújja az orrát, tüsszentéskor, köhögéskor a szája elé tartja.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látja el.
- Önállóan tevékenykedik, észreveszi az elvégzendő feladatokat, segítséget nyújt társainak, valamint a felnőtteknek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik.
- Igényli az asztal esztétikus rendjét. Csukott szájjal rág. Helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik. Ruháját, ágyneműjét összehajtva

teszi a helyére, cipőjét megköti. Képes önállóan eldönteni, hogy fel-vagy levegyen ruhadarabot magáról. Cipőjét, csizmáját szükség esetén letisztítja.

- Ügyel saját személye és környezete rendjére, gondozottságára.
- Az ajtókat csendesen nyitja, az eszközökkel óvatosan bánik.
- Észreveszi, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendetlenséget megszünteti.
- Igényli a mindennapi zöldség, gyümölcs és egészséges élelmiszerek fogyasztását.
- Törekszik az egészséges étrend (gyümölcsnap), az egészséges táplálkozási szokások kialakítására és betartására.
- Szívesen mozogjon.
- Képes a balesetvédelmi szabályok betartására.
- Alakuljon ki bizalmas kapcsolat az óvoda dolgozói iránt.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- A gyermekek szokásait kialakítjuk, folyamatosan ellenőrizzük, értékeljük, félévente új terveket készítünk a szokások területén.
- A megismerés, a mindennapi tevékenység során figyelünk arra, hogy a gyerekek testi, érzékszervi funkcióit működtetjük, probléma esetén szakemberhez irányítjuk.
- A gyerekek egyéni szükségleteire figyelünk, a képességeiket mérjük, a fejlesztés során segítjük egyéni fejlődésüket.
- Mindennapi munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek szeretet szükségletét. (ölelés, dicséret, simogatás, idő)
- Biztosítjuk a gyerekek számára az önállóságot, lehetőséget adunk a szabad próbálkozásra.
- Óvodai elvárások és családi elvárások megismerése és közelítése szakmai szempontok alapján történik.
- A gyermekek egyéni képességeinek megfelelően, fokozatosan vezetjük be elvárásainkat az egészséges életmód alakítása során.
- Követendő példát mutatunk a gyermekek számára a higiénés szokások terén.

III/1.2 Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Helye a nevelés folyamatában:

Az „én" fejlődésben a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű. A 3-4 évesekre jellemző az önérvényesítő, én központú magatartás, 7 éves kor végére a gyermek a kezdeményező, együttműködő. Ez természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonos, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az óvoda családias, bizalmatközvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Célok:

- Barátságos, derűs csoportlégkör kialakítása, melyben minden gyermek biztonságban érezheti magát.
- Már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermeket.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás elfogadása és segítése, fegyelmezettség, együttműködés, megfelelő viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabályismeret- és tudat, szabályok elfogadása, a másság tolerálása, különbözőségek elfogadása.
- Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Legyen minden csoportnak hagyománya, legyen kialakított és elfogadott szokás- és normarendszere, mely elmélyíti az összetartozást, együttérzés élményét, és általa gazdagítja a gyermekek érzelmi intelligenciáját.
- Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, mely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek a hazaszeretet és a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy a gyermekek különböznek egymástól.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Ismerkedjen és gyakorolja a közösségen belül:
  - alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyokat,
  - konfliktuskezelést és megoldást,
  - kompromisszumok kötését.

Feladatok:

- Napirenddel teremtsük meg a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételeket.
- Adjunk lehetőséget arra, hogy a gyermekek a tevékenységeiket szabadon választhassák meg.
- Vonjuk be a gyermekeket csoportszobájuk alakításába, szépítésébe.
- Tartsuk fontosnak, hogy a gyermekekkel szemben támasztott követelmények azonos elvek szerint valósuljanak meg a felnőttek és a gyerekek vonatkozásában.
- Segítsük az „én – tudat" alakulását, megerősödését.
- Munkánk során igyekezzünk elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek türelemmel egymás iránt és legyenek képesek beleélni magukat társuk helyzetébe.
- Segítsük az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását.
- Teremtsünk közös élményeken alapuló tevékenységeket a nap folyamán, melyek a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás és normarendszerének megalapozását szolgálják.
- Tapintatosan segítsük a visszahúzódó gyereket a kapcsolatteremtésben.
- Erősítsük a baráti kapcsolatokban a pozitív vonásokat, elemeket.
- Segítsük, hogy a különböző tevékenységek végzése közben együttműködve, közösen oldhassanak meg feladatokat, érezzék a közösen végzett tevékenység örömét, eredményét.
- Az óvónő ismertesse meg a gyermekeket az erőszakmentes konfliktuskezelés technikáival, támogassa, segítse a gyermekek önálló konfliktuskezelését.
- Minden gyereket buzdítsunk arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon esetenként lemondani elképzeléseiről. Kísérjük figyelemmel a gyermeki felelősség megnyilvánulásait.
- Figyeljünk arra, hogy munkánk során az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése követendő, modell értékű legyen.
- Szoktassuk hozzá őket, hogy fogadják el társaikat.
- Éreztessük, hogy a más csoportba tartozó gyerekekkel is egy közösséget alkotnak, az óvodába járó gyermekek közösségét, melyet közös tevékenységek szervezésével érhetjük el (ünnepek, kirándulások).

- Teremtsük meg saját hagyományainkat.
- Tartsuk tiszteletben a család ünnepeit, hagyományait.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek - nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek - nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A gyermek jutalmazásának elvei és formái:

□ Elvei:

- mindig az egyéni teljesítőképesség arányában történjen
- igazodjon a gyermek életkorához
- az elvégzett munkával arányos legyen
- formái:
- szóbeli dicséret, elismerés
- társak előtti dicséret

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Igényli a csoportban kialakult szokásrendszer alkalmazását.
- A játékszereken megosztozik társaival.
- Segíti egymást a tevékenységekben.
- Türelmesen meghallgatja társait és a felnőtteket.
- A csoportba érkező vendéget szeretettel, udvariasan fogadja.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- A közös tevékenységekben aktívan részt vesz, a tevékenység által megkívánt magatartási formákat elfogadja.
- A felnőtt kérése nélkül is segít társának, együtt érez a közösség tagjaival.
- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáz munkája eredményére.
- Törekszik a konfliktushelyzetek önálló megoldására.
- Tevékenységeit türelmesen, a megbeszéltek alapján végzi, be is fejezi.
- Készen áll az iskolai élet és a tanítók elfogadására

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Alapvető emberi értékeket közvetítünk: egymás tisztelete, udvariasság, türelem, elfogadás. Viselkedésünk modell értékű legyen!
- A szituációnak megfelelően reagálunk a helyzetekre. (Határozott, barátságos, szeretetteljes, őszinte óvónői magatartás.)
- Megismerjük és elfogadjuk a gyerekek családból hozott értékeit, alapvető emberi értékeket közvetítünk feléjük.
- Tudjuk, hogy a gyermekek sokféle érzelemmel rendelkeznek és elfogadjuk az érzelmek sokféleségét és ehhez igazítjuk pedagógiai munkánkat.
- A mindennapok során biztosítjuk számukra a nyugodt, biztonságos, szeretetteljes légkört, hogy bizalommal forduljanak a gyermekek a felnőttekhez.
- Segítjük a gyermekeket a konfliktusok megoldásában (én közvetítés, értő figyelem, okfeltárás, probléma megfogalmazás, döntés)

III/1.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

III/1.3(A) A AZ ANYANYELVI NEVELÉS helye a nevelés folyamatában

Az anyanyelvi, kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósításának minden mozzanatában. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - helyes mintaadással - az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszokra szükséges figyelmet fordítani.

Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez, és a beszédben tudja megérteni a külvilágot. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődik. A nem megfelelő mozgásfejlődés gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésében a gondolkodást.

A nyelv elsajátítása során két folyamat, a beszéd megértése és a beszéd létrehozása egymást feltételezve és támogatva fejlődik. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés - megfelelő (anya, gyermek, család) kapcsolatok és környezet szükségesek, megfelelő idegrendszer, ép beszéd- és hallásszervek kellenek. A valódi anyanyelvi nevelés alapja: az óvoda szóbeli

közlést kiváltó derűs légköre.

Feladatok:

- Az anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatainkat kiemelten fontosnak tartjuk, mivel valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. Különös hangsúlyt fektetünk az anyanyelvi és kommunikációs képességek alakítására vagy fejlesztésére.
- Figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.
- Megteremtjük azt a légkört, ami alapja a beszédkapcsolat kialakulásának. Bármit teszünk a nap folyamán, ha mesélünk, ha kapcsolatot teremtünk a felnőttel, gyerekkel, ha az élet adta lehetőségekre reagálunk, ha szokásokat, szabályokat alakítunk, ezt példaértékű beszéddel, követésre méltó nyelvhasználattal, kifogástalanul tesszük. Mondanivalónkat érthető, világos formában közöljük.
- Gyakori, szeretetteljes beszédkapcsolattal serkentjük a gyermek beszédkedvét, alakítjuk beszédértését, beszédkészségét.
- Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermek eltérő fejlődési ütemét. Gonddal figyelünk arra, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolatok alakulásában. Külön figyelmet fordítunk a nyelvileg gátolt gyermekekre, felderítjük a probléma okait, megkeressük a fejlődés lehetőségeit.
- Figyelmet fordítunk arra is, hogy a gyermek beszédszervei épek-e, légzése helyes-e. Szükség esetén logopédus segítségét kérjük. Gondozási tevékenységek közben kialakítjuk a természetes párbeszédet. Arra ösztönözzük a gyermeket, hogy szükségleteit, kívánságait bátran, természetes módon fejezze ki.
- Segítjük a gyermeket abban, hogy együttesen végzett tevékenységek közben sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit. Bekapcsolódva a gyermek játékába, természetes módon kínálunk mintát arra, hogyan lehet egymáshoz viselkedésben alkalmazkodni.
- Szerep és szituációs játékokkal gyakoroltatjuk a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát.
- Munkajellegű tevékenységek közben megfogalmazzuk a szabályokat, elmondjuk az eszközök nevét, összehangoljuk a munkafolyamatokat, megbeszéljük a

munkamegosztás módját, ezzel bővítjük a nyelvhasználat területeit, kialakítjuk a gyermekben az igényt és képességet a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködésre.

- Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy elmondja véleményét a belső képekről, amelyeket meg akar jeleníteni rajzolás, festés, mintázás közben. Ösztönözzük arra, hogy kifejthesse véleményét arról, milyen esztétikai élményt váltott ki belőle mások alkotása. Biztatjuk őket arra, hogy mondják el, mit szeretnének alkotni, s ahhoz milyen anyagokat és eszközöket fognak használni.
- A jól artikulált, megfelelő ritmusban, tempóban előadott versekkel az irodalmi nyelv szépségeivel ismertetjük meg a gyermeket.
- Irodalmi foglalkozásokon a kifejezésekkel, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével gazdagítjuk a gyerek nyelvi kifejezőkészségét, segítjük szókincsük gyarapodását.
- Alkalmat teremtünk arra, hogy az általunk kitalált történetek folytatásával fejlődjön kreatív képzeletük. Ritmikus mondókákkal, altatókkal, ringató dalokkal lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy egyszerre hallja a nyelv zenéjét és ritmusát.
- A külső világ tevékeny megismerése közben biztosítjuk a gyermek számára, hogy ismerkedjen az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelző kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal, a birtokviszony kifejezésének módjával.
- Megteremtjük a lehetőségét annak, hogy a tapasztalatok alapján kérdések és válaszok fogalmazódjanak meg, hogy az okokról és a következményekről gondolataikat el tudják mondani.
- Matematikai tartalmú tapasztalatokhoz juttatva megismertetjük őket szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítjük őket abban, hogy képesek legyenek ítéletalkotásra, a relációk mennyiségi és térbeli kiterjedések megfogalmazására.
- Rendszeresen felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy igen nagy szerepe van a gyermek értelmi, érzelmi fejlődésében, a gyermek-szülő kapcsolat erősítésében a közös beszélgetésnek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Aktívan használja a tapasztalatok során bővült szókincsét, megpróbálja folyamatosan összefüggő mondatokkal kifejezni magát.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremti meg és tartja fenn a kapcsolatot, udvariassági kifejezéseket használ.

- Nyugodtan, figyelmesen tudja végighallgatni az óvónőt, és ha párbeszédben vesz részt, többnyire végigvárja a másik megnyilatkozását. Saját kérdését, válaszát, kiegészítő gondolatait ahhoz igazítja.
- Helyesen használja a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Beszédértése és szöveg visszaadása kialakult, tud történeteket kitalálni.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy eltérések is lehetségesek).

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Megfigyeljük a gyermekek anyanyelvi kommunikációs szintjét és a megfelelő szakemberhez irányítjuk probléma esetén.
- Élünk a verbális és nonverbális eszközökkel.
- Fontosnak tartjuk a beszédhelyzetek, beszélgetések kezdeményezését.
- Törekszünk arra, hogy minden cselekvést beszéd kísérjen.

III.1/3 (B) AZ ÉRTELMI NEVELÉS helye a nevelés folyamatában

Az óvodába lépő kisgyermek fejlődésének elején tart, személyiségének bontakozása, viselkedésének alakulása, értelmének nyiladozása elválaszthatatlan dolgok. Három-négy évet tölt el az óvodában. Ez az idő kiemelkedő jelentőségű teljes személyiségének fejlődése szempontjából.

Az önálló képességek kibontakoztatása az önálló, az alkotó aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

Célok:

- A gyermek mindazon készségeinek és képességeinek kibontakoztatása, ami az embert egész életén keresztül segíti a tanulásban és az életben való érvényesülésben:
  - önállóság, aktivitás,
  - érdeklődés, figyelem, kitartás, pontosság, emlékezet,
  - feladattudat,
  - értékelés, önértékelés,
  - tervezés,

- problémaérzékenység, problémamegoldás, kreativitás,
- kommunikáció,
- szociális képességek (együttműködő készség, elfogadás, figyelem, segítés, önmagára figyelés)
- érzékelés, észlelés, képzelet
- gondolkodás
- alkotóképesség

- A gyermekek egyéni fejlettségére épülő differenciált személyiségfejlesztés, amely a szerényebb szociokulturális háttér miatti hiányosságok pótlását és a fejlettebb gyermekek támogatását egyaránt biztosítja.
- A tudásvágy felkeltése (élethosszig tartó tanulás alapozása)

Feladatok:

- Az óvodai tanulást cselekvésre, konkrét tapasztalatszerzésre építsük. A tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva irányítsuk.
- Biztosítsuk az ösztönző környezetet valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet, kreativitás fejlődéséhez.
- Fontos, hogy a tanulás folyamatában kiépítsük az óvónő és a gyermek közti érzelmi kapcsolatot, a tanulást segítő légkört.
- Az eredményes tanulás érdekében törekedjünk arra, hogy a gyermek kíváncsiságát, tevékenységi vágyát kielégítsük. Ösztönözzük szellemi aktivitásra a gyermekeket, teremtsünk számukra problémahelyzetet. Hagyjuk, hogy átéljék a probléma felfedezésének és megoldásának örömét.
- Segítsünk abban minden gyermeket, hogy önmaga lehetőségeihez képest optimálisan fejlődjön. Építsünk a gyermek spontán szerzett tapasztalataira, ismereteinek bővítésére, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására.
- Biztosítsuk a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését. Törekedjünk arra, hogy a gyermekek a tárgyakat, jelenségeket természetes környezetükben ismerhessék meg.
- Az eszközök kiválasztásánál ösztönözzük a gyermekeket az érdeklődésre, aktivitásra, gondolkodási műveletek alkalmazására, a probléma felismerésére, megoldására.
- A nyári hónapokban is tegyük lehetővé, hogy a gyermekek énekelhessenek,

mozoghassanak, mesét, verset hallgathassanak, beszélgethessenek környezeti - eseményekről, jelenségekről, és az őket érdeklő dolgokról.

- Saját élményű tanulás során biztosítsuk a fejlesztési tartalmak komplexitását.

A gyermek tevékenységei:

- Az érzékszerveik segítségével cselekvéses tapasztalatokat szereznek tárgyakról, dolgokról.
- Elmesélik környezetük eseményeit, jelenségeit, egyéni élményeiket.
- Megfigyelik az őket körülvevő világot, kialakul tér-és idő észlelésük.
- Önkéntelen figyelmük szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart.
- Ismereteket, tapasztalatokat szereznek környezetükről.
- A sokoldalú tevékenységük során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképességük.
- Kérdeznek, véleményt nyilvánítanak, feladatokat oldanak meg, problémákat fedeznek fel.
- Egyéni munkaformában, saját elképzeléseik alapján-önállóan oldanak meg feladatokat.
- Csoportos tevékenység közben összehangolják tevékenységüket, egymást segítve tanulnak.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

Lásd a nevelési területeknél!

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- A játékot tanulásnak tekintjük és előtérbe helyezzük a játékos tevékenységeket a tanulás során, minden játék tanulás. Kihasználjuk a játék adta lehetőségeket a gyermek értelmi fejlődése érdekében.
- Minden félévben mérjük a gyermekek értelmi fejlettségi szintjét és ezt figyelembe vesszük az egyéni fejlesztésük során.

Komplexen közelítjük meg a gyermek értelmi fejlődését, ezért figyelembe vesszük a gyermek fejlődési mutatóit (mozgás, értelem, érzelem, kommunikáció) és ez alapján fejlesztjük.

IV. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

IV/1 Játék

Helye a nevelés folyamatában:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. A játékban formálódnak a gyermek készségei, képességei, fejlődik teljes személyiségük.

Célja:

A gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségének fejlesztése.

Feladatok:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

- A játék feltételeinek megteremtése. A játékot azok a körülmények befolyásolják, melyek közt a játék folyik. Feladatunk, hogy biztosítsuk a gyermek számára a legoptimálisabb ***feltételeket***:
  - játékidő: a játék az egész nap folyamatát végig kíséri, ezért fontos a rugalmas napirend. Hagyjunk mindig elegendő időt a játékra.
  - megfelelő hely: fontos, hogy a gyerekek szabadon, otthonosan mozoghassanak játék közben. Lehetőséget kell biztosítanunk arra, hogy a gyermekek egyéni elképzelésük szerint saját játszóhelyet hozhassanak létre maguknak, ha a játék megkívánja. Az óvoda udvarán is meg kell teremteni a különböző életkorú és érdeklődésű gyermekek számára a megfelelő helyet a játékra.

- Játékeszközök: motiválja a gyermeket a játék, ezért fontos, hogy legyen esztétikus, egyszerű, lehetőleg jó minőségű, fejlesztő hatású, méreteiben igazodjon a gyermekekhez, ne legyen balesetveszélyes és könnyen tisztítható legyen.
- A gyermekek szabadon választhatják meg, hogy melyik játékszerrel kívánnak játszani. Fontos, hogy vigyázzanak az eszközökre.
- Nyugodt légkör: a kiegyensúlyozott játékhoz nyugodt légkörre van szükség, melynek biztosítása elsődleges feladatunk. Óvodába lépéstől barátságos, nyugodt légkört kell biztosítanunk a gyermek számára, melyben elmélyülten és bátran mernek játékot kezdeményezni.
- Fontos, hogyha a gyermek problémával találja magát szemben, érezze jelenlétünket, segítségünket. Közvetlen beavatkozás csak a társai, ill. saját testi épségét, ill. a környezet épségét veszélyeztetető esetekben indokolt. A feltűnően visszahúzódó, magányos, tétlen gyermek esetében közös játékot kezdeményezünk.
- Élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása: Ahhoz, hogy a tapasztalatból élmény legyen, szükséges, hogy a gyermeket érzelmileg ragadja meg. A játék témáját és tartalmát a környezetből szerzett benyomások, tapasztalatok adják, melyet többféleképpen lehet megvalósítani. (Élményszerzési alkalmak biztosítása: séták, kirándulások, gyermeki élmények feldolgozása közös beszélgetések során, stb.).

A gyermek tevékenységei:

Az egészségesen fejlődő gyermek játéka elmélyült, ötletgazdag, nyugodt, önálló és örömteli tevékenység.

1. A játékfajták:
   - gyakorlójáték
   - szerepjáték
   - konstrukciós (alkotó) játék
   - báb és dramatikus játék
   - szabályjáték
2. Kiegyensúlyozatlanságra, sérelemre utaló játékfajták:
   - gátolt játék
   - kényszeres játék
   - kapkodó, felületes játék
   - agresszív-romboló játék

3. Szívesen rakosgatnak különböző - tárgyakat saját elgondolásuk szabályainak alapján.
4. Különböző asztali játékokkal játszanak, kirakóznak, legóznak, apróbb tárgyakat konstruálnak, gyöngyöt fűznek, babát öltöztetnek, autót húzogatnak, tologatnak.
5. A gyakorló játék közben bontakozik ki a szerepjáték, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta.
6. A szerepekkel bővült fantáziajáték a megismerés szempontjából számtalan lehetőséget kínál: a vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok (együttműködés, alá-fölérendeltség, viselkedési formák, fejlődik akaratuk, önállóságuk, beszédkészségük, gondolkodásuk stb.).

   A szerepjátékban számos eszközre van szükségük a gyermekeknek, ezeket a közösen összegyűjtött tárgyakból, anyagokból készíthetik. A megvalósítás önállóan, vagy az óvónő segítségével történhet, amelyet fantáziájuk szerint szabadon használhatnak fel.
7. A szerepjátékhoz vagy az építkezéshez szükséges kiegészítők barkácsolását a mindig rendelkezésünkre álló eszközökkel oldják meg. Ezeket többször is felhasználhatják játékukban, megfelelő helyen tárolják, szívesen megőrzik, mert saját munkájuk eredménye, ezért különös értékkel bír.
8. A mindig előttük lévő paraván és bábok, fejdíszek, ruhák, kellékek segítségével dramatizálják kedvenc történeteiket vagy elbáboznak mesét, dalt, verset. A gyermekek kötetlen módon játsszák el az átélt élményeiket. Módot adunk arra, hogy szándékuk szerint átformálják, vagy tovább alakítsák a történetet.
9. A különböző helyszínekhez, szerepekhez beszédükben, viselkedésükben, öltözetükben is alkalmazkodnak. Kiválaszthatják azokat a kellékeket, amelyek legjobban megfelelnek az elképzelt, eltervezett játékokhoz. A báb, vagy a jelmez mögé bújva a félénkebb, visszahúzódó gyermekek is szívesen szólalnak meg.
10. Időnként összekapcsolják a különböző játéktevékenységeket egymással, váltogatják a helyszíneket, szerepeket újabb ötletek alapján.
11. A gyermekek játékuk során valamilyen szabályhoz alkalmazkodnak, mely megjelenik a gyakorlójátékban is, bár ezek többnyire még nem tudatosan vállalt szabályok. Ezt fejlesztjük tovább óvodáskor végére belátáson alapuló elfogadássá.
12. Különböző mozgásos szabályjátékokat játszanak teremben, szabadban. Megtanulják a szabályjátékhoz szükséges magatartás alapvető formáit: mértéktartást, eredményekre törekvést, kudarctűrést, kitartást, kivárást, figyelmet, toleranciát. Ezt a játékfajtát akkor szeretik meg igazán a gyerekek, ha érdekes és vonzó, a szabály érthető számukra,

betartásuk nem okoz nehézséget. Gyakran saját maguk is vezetik ezeket a játékokat szabályoktól és fejlettségüktől függően.

13. Szívesen kezdeményeznek és kapcsolódnak be különböző értelemfejlesztő játékokba.

A fejlődés várható jellemzői óvódáskor végére:

- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Játékhelyzetben újra alkotja a felnőttek tevékenységeit.
- Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja.
- A barkácsolás természetes része a szerepjátéknak.
- A játékhoz készített eszközöket felhasználja a további játék során.
- Képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait.
- Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Játékában önálló, kezdeményező, képes a szerepek elosztására.
- Játékában igényli a társakat, bekapcsolódik a közös játékba.
- Játékában elmélyült, kreatív. Hosszantartóan, tartalmasan játszik.
- Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékukban felhasználják azokat (bábok, kiegészítő eszközök dramatizáláshoz).

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Figyelünk arra, hogy a gyermek fejlődése a játékban nyilvánul meg.
- A lehető legtöbb időt biztosítunk a játékhoz.
- Tudatosan vásárolunk játékokat a gyermekek fejlesztése érdekében.
- A játék tartalmi fejlődését segítjük a különböző játékfajták gyakoroltatásával.
- Biztosítjuk a gyermekek játékszabadságát a terem szabad átrendezésével.
- A játék alapvető szokásait megismertetjük és betartatjuk.
- Folyamatosan, segítő szándékkal veszünk részt a játéktevékenységben.

IV/2 Verselés, mesélés

Helye nevelés folyamatában:

Az óvodai nevelésnek fontos területe az irodalmi nevelés - a mese és a vers. Része az óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség nyílik rá.

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat. erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Meseválasztáskor szükség van a tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelemvételére.
- A mese szereplői sajátos személyek. Cselekményük sajátos környezetben játszódik meseszerű fordulatokkal. A gyermek nem tart rá igényt, hogy igaz legyen, kettős tudattal éli meseélményeit. Képzeletbeli beleélése segíti és megalapozza a műalkotás befogadását. A mese oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít.
- A mese és a vers élmény a kisgyermek számára, irodalmi nevelésről azonban csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a verset, a mesét, ha örömöt okoz neki, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt. A mesélés szokásainak , rítusainak kialakítása segíti a gyermekket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- A gyermek kezdetben a befogadó, az óvónő az előadó. Az irodalmi közege a nyelv, ezért lényeges, hogy nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek.
- Az óvodán kívül szerzett élményeket, ha esztétikailag elfogadható, az óvónő építse be, használja fel a csoport közös élményének kialakításában.
- A mesék, versek az anyanyelv eszközei, a szóhasználat, a sajátos stílus az írói eszközök gazdag lehetőséget kínálnak. Az irodalmi művek szókészlete, a

szójelentések megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre.

- Hozzásegítik őket szorongásaik leküzdéséhez, gátlásaik oldásához, képzeletük erősödéséhez, önbizalmuk „én" képük alakulásához.
- A mese – képi és konkrét formában – a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Célja:

- Az erkölcsi értékek közvetítésével az erkölcsi nevelés, az élmények társakkal való átélésével a közösséghez tartozás élményének erősítése.
- A gyermekekkel való bensőséges beszédkapcsolat nyújtson lehetőséget a tanulásra, szórakoztatásra, kellemes időtöltésre.

Feladatok:

- Alakítsuk ki a gyermekek irodalmi művekhez fűződő pozitív viszonyát.
- A gyermekek aktív bevonásával fejlesszük a nyelvi kommunikációt.
- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállításával formáljuk ízlésüket.
- Biztosítsuk számukra a változatos irodalmi élményeket (diafilmvetítés, színházlátogatás, könyvtárlátogatás, bábelőadás).
- Biztosítsuk a gyermek számára a nap folyamán saját vers- és mesealkotást.

A fejlesztés tartalma:

- Az óvónő naponta többször kezdeményez verset, mesét a gyermekek kérésének, érdeklődésének, az adott szituációnak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A mesék többszöri ismétlésével fejleszti a gyermekek emlékezetét, szókincsét, nyelvi kifejezőképességét, a szövegértést.
- A mindennapi mesék dramatizálása elősegíti az élmények újraélését (érzelmi nevelés).
- A mese erkölcsi értékeket közvetít, alakítja a gyermek értékrendjét.

- Igényesen válogat a rendelkezésre álló irodalmi alkotásokból.
- Elsősorban a környezeti neveléshez és az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódva választja ki az alkalomhoz, a gyermekek érdeklődéséhez legjobban illő alkotásokat.
- A szabadidő tartalmassá tételére és a mindennapi tevékenységek színesítésére alkalmazza népi gyermekköltészetünk alkotásait.
- Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz és a gyerekek életkorához, érdeklődéséhez kapcsolható. Forrásai a magyar és a világirodalom, népi, klasszikus és kortárs gyermekek számára készült alkotásai.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szereti és igényli a mesét. Részt vesz a mesemondás feltételeinek kialakításában. Figyelmesen végighallgatja.
- Folytatásos mesét, verses mesét, meseregények szálait össze tudja kötni. Van kedvelt mesehőse, a mese fordulatait beviszi a játékába.
- A meséről beszélget, szófordulatait mindennapi beszédében alkalmazza, udvariassági kifejezéseket használ.
- Bábozás, dramatizálás, mesejelenetek ábrázolása kedvelt tevékenységei közé tartozik. Mesekönyveket önállóan nézeget. A játékában verset, mondókát az alkalomhoz illően mond.
- Önállóan kezeli a könyvespolc könyveit, vigyáz rájuk.
- Tud történetet kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Minden nap mesélünk, verselünk.
- Meseválasztás során figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságát, életkorát. A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit-, a klasszikus és a kortárs műveket, valamint más népek, nemzetiségek meséit is választunk.
- Biztosítjuk a meséhez szükséges feltételeket és eszközöket.

- Tervezésünk alapja az év körforgása és az ünnepek. Olyan erkölcsi értékek közvetítéséhez keresünk meséket, ami az érzelmi, közösségi és erkölcsi nevelést támogatja.
- Megosztjuk érzéseinket, érzelmeinket a gyermekekkel, ösztönözzük őket az érzelmeik megfogalmazására.

IV/3 Ének, zene, népi játék, tánc

Helye a nevelés folyamatában:

- A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az énekes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.
- Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat és a szép, tiszta éneklésre szoktatja őket.
- Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját: elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is. A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok, az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.
- Az óvodai ének - zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, az óvodai élethez.
- Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken és foglalkozásokon.
- Az óvodai ének-zenei nevelés hatással van a gyermek érzelmeire. A gyerekek együtt örülnek, bánkódnak és mindez erősíti az együttlét társas örömét.
- Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve

Célja:

Szerezzen az éneklés örömet a gyerekeknek, a közös ének és zene alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását, a zenei ízlés formálását. Mozgáskultúra, zenei képességek, készségek fejlesztése.

Feladatok:

- Figyeljék meg az óvodai környezet hangjait.
- Keltsük fel a gyermekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Fedezzék fel a közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés és zenei kreativitás örömét.
- Ismerjék meg a népdalokat, a gyermek néptáncokat és népi játékokat, a sárközi hagyományokat.
- Biztosítsuk az énekléshez, a mozgásos játékhoz a megfelelő teret és feltételeket.
- A kiválasztott népi gyerekdalok, ölbeli játékok, dalos játékok, énekek, mondókák a gyermek életkori sajátosságainak megfelelőek legyenek, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokkal kiegészülve.
- A zenei képességek fejlesztését tudatosan tervezzük játéktevékenységen belül és kötelező foglalkozások keretén belül egyaránt.
- Éneklési készség fejlesztése.
- A zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk-hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése).
- A ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, gyerekhangszerek).
- A zenei formaérzék fejlesztése (motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok).
- Zenei alkotókészség fejlesztése.
- Zene hallgatására nevelés elsősorban élő zenével.
- Segítsük a családi nevelést az otthoni énekelgetésben (dal, mondóka, mozgásanyag megismertetése).
- A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző-állami, egyházi, jeles-ünnepekhez fűződik.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásánál érvényesüljön még a multikulturalitás, vegyük figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását.

Fejlesztés tartalma:

- A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán kihasználjuk, a gyermekek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig.
- A zenei légkör átszövi az egész napot. Énekelünk, dúdolgatunk a gyermekek között hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartása, vagy egyszerűen élménynyújtás céljából.
- Az óvónő hangja a „zenei légkörhöz" tartozik, hangszíne, hangereje egész viselkedésmódja minta a gyermekek számára.
- Álljon rendelkezésünkre néhány ízléses, szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat bármikor kedvük szerint használhassák. (fejdíszek, szoknyák, kalap, ritmushangszerek stb.).
- Az énekelgetés, a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltésére. Az ének során az óvónő érzelmileg hat a gyermekekre, örülnek a közös játéknak, kedvet kapnak az éneklésre.
- Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, spontán, kötött, kötetlen keretű szervezett tevékenységi formákon egyéni érdeklődésüknek megfelelően.
- Az évszakhoz kapcsolódó dalok, játékok, táncok hatnak a gyermekek kreativitására, fokozott együttműködésre késztetik őket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek önként, szívesen énekel.
- Egyszerű dallammotívumokat visszaénekel. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondja.
- Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazza. Halk-hangos éneklést, gyors-lassú tempó érzékeltetését, felelgetős játékot, magas-mélyéneklés közötti különbséget képes érzékeltetni.
- Természethez kapcsolódó hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képes.
- Körjátékot szép testtartással játszik. Egyszerű táncos mozgások elemeit ismeri (dobbantás, koppantás, páros forgás, kilépés stb.), alkalmazza.
- Térformák kialakítására képes.
- Dalokhoz egyszerű mozgást kitalál. Figyelmesen hallgatja az élőzenét, népdalokat, műdalokat.

- Örömet jelent számára a zene.
- Egyenletes lüktetést érzi és érzékelteti, megkülönbözteti a dal ritmusától.
- Mindkettőt tudja mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Éneklünk minden nap, segítjük a gyermekek önálló éneklését.
- Fejlesztjük a zenei alapképességeket.
- A zenei anyagot úgy választjuk ki, hogy életkornak és adottságnak megfelelő legyen. Elsődleges szempont az év körforgása, az ünnepek, a helyi hagyományok.
- A gyermekek néptánc foglalkozáson megismerik a sárközi táncok alapjait.

IV. 4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Helye a nevelés folyamatában:

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület.

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.
- A befogadás, kifejezés, ábrázolás, alakítás során fejlődnek értelmi képességeik; vizuális érzékelésük, észlelési emlékezeti képességeik, manuális és dinamikai képzeteik, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotóképességük, esztétikai érzékenységük.
- Tudatosodik bennük, hogy a környező világ, térben, mozgásban, történésben létezik. A gyermek vizuális fejlődésére hatást gyakorol a társadalmi környezet, a tömegkommunikáció, a téri és tárgyi környezet, külső téri táj, udvar, kert, épületek, a belső tér bútorai, eszközei, díszítményei, műalkotások valamint a társak és az őt körülvevő felnőttek.
- A kisgyermek emlékezete és képzelete alapján rajzol, fest, mintáz, így ábrázolásaiban sohasem „hibázik", hanem próbálgatva alakítgatja saját formanyelvét.

- A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal (pl. konstruálás, környezetalakítás stb.) a környezet megismerésére neveléssel (pl. színek, formák megfigyelése stb.) az anyanyelvi neveléssel (mesék, versek képi megjelenítése) a környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra neveléssel (újrahasznosítással barkácsolás) és egyéb nevelési területekkel.
- Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei valamint a foglalkozások együttesen képezik a vizuális nevelés rendszerét.

Célja:

Az óvodai nevelésben ismeret és képesség jellegű tudás megszerzése, mely által a gyermek vizuális, kommunikációs képessége fejleszthető. Ennek eredménye a kreatív, esztétikum létrehozására, tartalom és forma összhangjának kifejezésére képes gyermek nevelése.
A gyermek képes legyen érzelmei képi megfogalmazására.

Feladatok:

- Teremtsük meg a feltételeket egész nap folyamán gyermekek képi, plasztikai, ábrázoló és konstruáló-képességének fejlődéséhez.
- Képi gondolkodásukat folyamatosan fejlesszük.
- Vegyük figyelembe a gyermekek közötti képességbeli különbségeket.
- Keltsük fel a rajzolás, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát.
- Helyezzük előtérbe a természetes anyagok, termések felhasználását.
- Keressünk új , kreatív, környezettudatos megoldásokat ábrázoló, barkácsoló munkájukhoz.
- Biztosítsuk élményeik, fantáziájuk, megfigyeléseik, képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét
- Juttassuk el a gyermekeket az alkotás, az önkifejezés öröméhez.
- Biztosítsuk a gyermekek fejlődését serkentő motiváltságot.
- Gyűjtsük és időszakonként (év végén) adjuk haza gyermekek munkáit, szükség esetén szakember rendelkezésére bocsátjuk.
- Biztosítsuk a gyermek rajzfejlődéséhez szükséges feltételeket, megfelelő

motivációval érjük el, hogy mindegyik gyermek részt vegyen az ábrázoló tevékenységben.

- Alakítsuk ki a gyermekekben az igényt az esztétikai élmények befogadására és az esztétikus környezet kialakítására.
- Törekdjünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására, a tehetségek felismerésére
- Segítsük elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőségeket gyermekeik számára rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra.
- Vonjuk be a szülőket az anyagok, elsősorban természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök elkészítésébe.
- Törekedjünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Az óvódás gyermek a környezetéből érkező spontán vizuális ingerek és az óvónő által kezdeményezett tevékenységek hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik.
- A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd ezeket sokrétű ábrázoló tevékenysége során újraalkotja.
- Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított vizuomotoros kép megjelenítése.
- A megfelelő vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez szükség van a testséma, testfogalom minél pontosabb kialakulására, a tapintásos észlelés és a térészlelés fejlődésére ahhoz, hogy a gyermek térben, mozgásban, történésben tudja megjeleníteni a különböző dolgokat.
- Mindezek tudatos fejlesztéséhez sokféle ötletes játékot választhatunk, - s mivel az óvodai élet korai szakaszában az ábrázoló tevékenység szervesen beépül a játékba - szinte észrevétlenül „szabad" játéka közben bármikor segíthetjük a gyermek ez irányú fejlődését. Pl. lottójátékok - szem fixációs működés elősegítése, képek szemberakása - vizuális ritmus stb.
- A legfontosabb az, hogy felkelthessük a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát, biztosítsuk élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét, juttassuk a gyermekeket az alkotás öröméhez.

- Az óvónő megteremti az ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit, a gyermekek fejlődését segítő motiválást. Segíti a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását, megteremti ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeit.
- A gyermekek rendelkezésére áll az ábrázoláshoz szükséges megfelelő hely és eszköz. Az óvodai élet során sokféle tevékenység szervezésére, kezdeményezésére van lehetőség: építés, plasztikai munkák, képalakítás, festés: papírra, üvegre, fára, textilre, rajzolás, barkácsolás, gyöngyfűzés, tojásfestés, mézeskalács figura készítése, varrás stb.
- Képeket néznek, gyakorolják a képolvasást, gyönyörködnek, képeket válogatnak.
- Megtekintik a Közösségi Ház kiállításait. Alkalom adtán múzeumot látogatnak a megyeszékhelyen, illetve megtekintik a községben működő Tájházat.
- Az eszközökhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása, a velük való ismerkedés csoportosan vagy egyénileg történik, a tanulás feltétlen egyénre szabott.
- Ott és akkor segítsünk, amikor szükség van rá: fogások, eszközhasználat, időrendiség a folyamatban. A megértésről való meggyőződés, a fogalmak tisztázása, pontos magyarázat és a bemutatás után figyelünk a pontos megtanulásra, és elegendő időt biztosítunk a kellő gyakorlásra.
- Fontos, hogy a gyermek még a gyakorlás időszakában megkedvelje az adott tevékenységet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élményeit, tapasztalatait, érzelmeit vizuálisan képes megjeleníteni, örömmel kezdeményez ábrázoló tevékenységet.
- A rendelkezésére álló tér alakításában ötletes, célszerű.
- A tárgyak térbeli kiterjedésével tisztában van, főbb formai jellemzőket képes megnevezni.
- Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Színhasználata gazdag, vannak kedvenc színei.
- Formaábrázolása változatos, arányok, mozgás és térbeliség létrehozására képes.
- Emberábrázolása részletező, mozgásábrázolással próbálkozik.
- Tárgydíszítésben önálló, az ábrázolás technikákat alkalmazza.
- Tevékenységében kitartó, egymás munkáit értékeli.
- Fejlettségi szintje a részletgazdagságban, kompozíciókészítésben, bonyolultságban, tervszerűségben tükröződik.
- Önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot.
- Díszítőjellegű, feladatokat szívesen old meg.
- Az ábrázoló tevékenység során a balról-jobbra haladás irányát alkalmazza.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- A gyermekek számára az ábrázoló tevékenységhez megfelelő minőségű és mennyiségű anyagot, eszközt biztosítunk.
- Élmény alapú megközelítéssel vezetjük a tevékenységet.
- A gyermeki alkotást értékként kezeljük.
- A gyermekeket megismertetjük a különböző vizuális technikák alapjaival.
- Biztosítjuk a szabad alkotás feltételét és lehetőségét.
- Figyelembe vesszük az egyes gyerekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket.
- Segítjük a gyermekeket ötleteik kibontakoztatásában.

IV/5 Mindennapos mozgás

Helye a nevelés folyamatában:

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak. A mozgás és tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek számukra, ezért a mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van. A mozgás a gyermeknapi tevékenységében állandóan jelen van. A testnevelés tevékenységen keretén belül tervszerűen, ugyanakkor egyénre szabottan jelenik meg a mozgásfejlesztés.

Az óvodai életet úgy szervezzük meg, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere igényel. Mozgásukat az óvónő csak akkor korlátozza, ha az veszélyt jelent saját magára vagy társára. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, melyek játékos környezetben és játékban ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és az kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az óvónő mintaadó magatartással járul hozzá, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához, és örömforrása legyen.

A mozgás:

- Az egészséges életmódra nevelés részeként hozzájárul ahhoz, hogy számtalan tevékenység - főként a szabadban- a gyermekek természetes igényévé váljon. Hozzájárul az egészség megőrzéséhez, megóvásához, az egészséges életmód kialakításához.

- Hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához a különböző mozgások ismétlésével, felidézésével, fejlődik a gyermek vizuális memóriája.
- A testrészek a téri irányok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei. A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalakítást és a keresztcsatornák fejlődését.
- Mozgás közben lehetőség nyílik a környezet tapasztalati megismerésére. A gyermek saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik „én" tudata, szociális énje.
- A közös mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást, mozgás közben fejlődik önuralma, együttműködő képessége, akarata.
- Kialakul egészséges versenyszelleme.
- Fejlődik természetes mozgása és testi mozgásos képességei.
- Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Célja:

A személyiség sokoldalú fejlesztése, változatos tevékenységek során, fizikai aktivitáson keresztül. A szellemi aktivitás serkentése, a gyermek alkotó gondolkodásának kibontakoztatása.

Feladatok:

- Alakítsuk ki bennük az egészséges versenyszellemet.
- Erősítsük a problémamegoldó képességet mozgásos tevékenységekkel, elvégzett feladatmegoldásokkal.
- Biztosítsuk számukra, hogy az aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelenjen meg az irányított mozgásos tevékenység, melyek játékos környezetben és játékba ágyazva fejlesszék őket.
- Biztosítsuk számukra az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai élet mindennapjaiban, egyéni szükségleteiket és képességeiket figyelembe véve.
- Törkedjünk arra, hogy a gyemekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékokat válasszunk.
- Törkedjünk, hogy minél többet legyünk szabad levegőn a mozgásos tevékenységek során.

- Fejlesszük:
  - a fizikai állóképességet,
  - alakítsuk ki az önértékelést és növeljük az önbizalmat, a személyi akarati tényezőinek alakulását,
  - a nagy és finom mozgásokat és a fizikális erőnlétet, szem-kéz, szem-láb koordinációt, ritmusérzéket,

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- A gyermekek számára az ábrázoló tevékenységhez megfelelő minőségű és mennyiségű anyagot, eszközt biztosítunk.
- Élmény alapú megközelítéssel vezetjük a tevékenységet.
- A gyermeki alkotást értékként kezeljük.
- A gyermekeket megismertetjük a különböző vizuális technikák alapjaival.
- Biztosítjuk a szabad alkotás feltételét és lehetőségét.
- Figyelembe vesszük az egyes gyerekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket.
- Segítjük a gyermekeket ötleteik kibontakoztatásában.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- A gyermekek számára az ábrázoló tevékenységhez megfelelő minőségű és mennyiségű anyagot, eszközt biztosítunk.
- Élmény alapú megközelítéssel vezetjük a tevékenységet.
- A gyermeki alkotást értékként kezeljük.
- A gyermekeket megismertetjük a különböző vizuális technikák alapjaival.
- Biztosítjuk a szabad alkotás feltételét és lehetőségét.
- Figyelembe vesszük az egyes gyerekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket.
- Segítjük a gyermekeket ötleteik kibontakoztatásában.

A mozgásfejlesztés tartalma:

- A mozgásfejlesztés a gyermekek kötetlen, motivált mozgástevékenységének biztosításával, a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel és ügyességfejlesztő sportprogramokkal biztosítható.

- A szabad mozgástevékenységnél cél a természetes mozgáskedv és a mozgásigény kielégítése, a tudatos környezetalakítás. Kísérletezhessenek kedvük szerint, korlátozás nélkül, bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon.
- A mindennapos irányított testmozgás részét képezik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a népitánc), emelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.
- A rendszeres testnevelés a gyermek napirendjében fontos szerepet tölt be, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.
- Testnevelési foglalkozások: kötelezően szervezett tevékenységek, amelyek természetesen nem jelenthetnek kényszert a gyermekek számára, helyszíne a tornaszoba illetve jó idő esetén az udvar.
- Minden csoportban hetente egy alkalommal van foglalkozás e mellett ügyességi verseny játékok, hosszabb túrák, séták fejlesztik a gyermekek mozgását.
- A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el, fontos, hogy folyamatosan mozogjanak és a mozgás öröm legyen számukra.
- A mindennapos testmozgás a csoportszobában vagy az óvodai udvaron is megszervezhető.

Helyi sajátosságaink, tárgyi felszereléseink:

- A tornaszobánkban rendelkezésre állnak az alábbi sportszerek, eszközök: ROTIKOM elemei, tornapad, tornaszőnyeg, zsámoly, GREISWALD egy-egy eleme, mászókötél, bordásfal, trambulin, a csoportszoba bútorai, tornakarikák, labdák, babzsákok, szalagok, ugráló kötelek, torna rudak, tini-kondi, WESCO tornaeszközök.
- Óvodánk udvarán megtalálható a mászókötél, lejtős mászóka, kötéllétra, függő mászóka, kosárpalánk, csúszda.
- Biztosítjuk a csoportszobában és az udvaron a nagyobb mozgást igénylő játékok számára a megfelelő helyet és kihasználunk minden lehetőséget.

A fejlődés várható jellemzői óvódáskor végére:

- Szereti és igényli a mozgást.
- Megfelelő szintű teljesítőképesség jellemzi, mozgása összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú.
- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Sor és váltóversenyt, futó és fogójátékokat játszik a szabályok pontos betartásával.
- Ismeri az eszközök nevét és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket, vezényszavakat.
- Tud ütemtartással járni, rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Hat-nyolc nekifutással tetszés szerinti akadályt ugrik, ugrását a talajra éréskor fékezni tudja.
- Kislabdát hajít távolba, labdát vezet helyben, tud egykezes felső dobással célba dobni.
- Játékos- és versenyhelyzetekben magatartása a feladatnak megfelelő (kitartás, akarat, tevékenységének önálló szervezése, kreativitás). Figyelme, gondolkodása, emlékezőképessége, ötletessége megfelelő szintű.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Pontos, precíz megfogalmazással segítjük a gyermekek mozgásfejlődését.
- Félévente mérjük a gyermekek mozgásfejlettségét és ennek megfelelően tervezzük a fejlesztést.
- Egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk a szabad mozgásra.
- Megszerettetjük a gyermekekkel a napi mozgást.

IV/6 Külső világ tevékeny megismerése

Helye a nevelés folyamatában:

A környezettudatos magatartás áthatja az egész óvodai nevelés rendszerét.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetéről, matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Segíti:

- a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását,
- fejleszti értelmi képességeiket,
- lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődés erősítését, kapcsolatépítést,
- a természet szeretetének megalapozását,
- szűkebb és tágabb környezet értékeinek (szülőföld, ott élő emberek, hagyományok, helyi népszokások) megismerését, szeretetét és védelmét.
- a probléma felvetések és megoldások keresése segítse a gyermekek pozitív attitűdjének alakulását.

Célja:

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

A matematikai nevelés célja a gyermek gondolkodási műveleteinek, megismert tevékenységének fejlesztése, a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

Feladatok:

- Figyeljék meg és szerezzenek tapasztalatokat szervezett és spontán formában a természeti és társadalmi környezetükről.
- Alakítjuk környezettudatos magatartásuk, szeressék és védjék a természetet, környezetüket
- A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyosan figyelünk a fenntarthatósági szemléletük formálására.
- Váljanak nyitottá a gyerekek a környezetük felé.
- Ismerjenek fel alapvető ok-okozati összefüggéseket.
- Biztonságosan igazodjanak el társadalmi környezetükben.
- Figyeljenek, ismerjenek meg környezetünkben élő gyakori növény és állatfajokat.
- Ismerjék meg a növények és állatok életét, a környezet és élővilág közötti kapcsolatok összefüggéseit, a természet körforgását.
- Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel: a családról, szükségleteikről, munkájukról, a családtagok családban betöltött helyéről, szerepéről, egymáshoz való viszonyáról, az együttélés konkrét tapasztalatairól.
- Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető foglalkozásokról.
- Legyen tapasztalatuk az orvos, védőnő munkájáról.
- Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét, gyakorolják önálló tisztántartásukat.
- A gyermekek ismerjék a felnőttek óvodai munkáját, saját közreműködésükkel ők is járuljanak hozzá környezetük védelméhez, tisztántartásához.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket, az óvoda közelében megtalálható lehetőségeket. (pl.: repülőtér) Természetes környezetben figyeljék meg, szerezzenek tapasztalatot, gyakorolják az udvarias viselkedési formákat.
- Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Időérzékük fejlődjön. Legyen fogalmuk kisebb-nagyobb időegységről (év, évszak, nap).
- Ismerjék meg szülőföldjüket, a Sárközben élő emberek életét és néphagyományait, a helyi kultúra tárgyi értékeit.
- Alakítsuk ki a szülőföld szeretetét, a néphagyományok ápolását.

- Fejlesszük a gyermekek egyéni problémalátó- és megismerő, illetve problémamegoldó képességét és teremtsük meg az ehhez szükséges feltételeket a következő területeken:
  - Tapasztalás: érzékelés, észlelés, megfigyelés
  - Emlékezet
  - Megértés: azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése, általánosítások, kérdések, utasítások megértése
  - Konstruálás: formák, mennyiségek előállítása, megkeresése
  - Ítélőképesség: igaz-hamis állítások
  - Különbözőségek megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb...)
  - Mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több- kevesebb, eggyel több...)
  - Mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
  - Tő és sorszámlálás
  - Azonosság megfigyelése
  - Becslések-mérések
  - Térbeli tájékozódás

A fejlesztés tartalma:

- A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti.
- A különböző hatások ellenére a családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a személyiség jellemzőinek kialakulásában elsődleges szerepe van.
- Az óvoda környezetével, tevékenységrendszerével hozzájárulhat az otthonról hozott tapasztalatok gazdagításához, más jellegű tevékenységet kínál, közösségi élményeket nyújt. Az óvoda új környezet a gyermek számára, ezért fontos, a megismerése következtében egyre nagyobb biztonsággal és otthonossággal mozogjon benne.
- A természeti környezetet az évszakok változásain keresztül közvetlen megfigyeléssel tapasztalják meg.
- Az időjárás, a természet jellemzői, a színek, fények, formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokat nyújtanak.
- A növény-és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésének. Védelmüket, gondozásukat a helyszínen is módunkban áll megfigyelni (házak udvarán, istállóban szántóföldön, vízpart stb.).

- A növények fejlődését szintén természetes környezetükben kísérhetjük figyelemmel (vízpart, erdő, rét, kertek, stb.).
- Megfigyelés, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján.
- Sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok szerint, meghatározott szempont szerint.
- Matematikai ismeretek megalapozása mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében: építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése.
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban (testnevelés, rajzolás, énekes körjátékok, stb.).

A tapasztalatszerzés anyaga:

Ősz

- szőlőszüret, almaszedés, dióverés
- kerti betakarítás
- egészségnap, látogatás a védőnőhöz
- kukorica betakarítás, szárító megtekintése
- csuhé baba készítése
- őszi szántás megfigyelése
- folyamatosan őszi magvak, levelek, termések gyűjtése
- Báta, Vinca-part és élőlényeinek megtekintése
- reptéri látogatás
- gemenci kirándulás
- hőlégballon találkozó
- Luca napi búzavetés
- Márton-napi kézműves foglalkozás

Tél

- madáretetés
- látogatás a helyi tájházhoz
- kosárfonás

- szövés
- téltemetés, kiszebáb égetés
- mesekuckó a Teleházban

Tavasz

- ibolyaszedés
- március 15-i megemlékezés a kopjafánál
- húsvétolás (tojásfestés, állatsimogatás)
- helyi üzemek meglátogatása
- nagycsoportosoknak látogatás az iskolában
- Rózsa tanya látogatása
- közlekedésbiztonsági nap (Katasztrófavédelem, Rendőrség)
- Környezettudatosság, környezetvédelem kialakítására-temetikus hét

A gyerekeknek a társadalmi és természeti környezet megismertetésében érzelmileg telített, koruknak és környezetünknek megfelelő, élményeket nyújtunk.
A tapasztalatszerzés alkalmaival a környezeti megismerést matematikai tartalmakkal is megtöltjük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismeri nevét, szülei nevét, foglalkozását, lakásuk címét.
- A testrészeket megnevezi, igényes teste tisztaságára.
- Tájékozódik a térben, dominanciája kialakult.
- Megismeri az elemi közlekedési szabályokat, és gyakorolja azok betartását. Ismeri a közlekedési eszközöket, járműveket, tudja, hogy azok az emberek munkáját segítik, könnyítik.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetükben levő intézmények nevét, rendeltetését.
- Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellemző tulajdonságaikat, képes összehasonlításukra.
- Ismeri a növény fogalmát, annak tartalmát, tudja, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Tudja, hogy a növényeket gondozni, óvni kell, ismer néhány ezzel kapcsolatos munkát. (szántás, vetés, aratás).
- Ismeri és megnevezi a környezetükben élő állatokat, azok gondozását és védelmét,

tudja csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint.

- Ismer néhány erdei és állatkertben élő vadállatot, költöző és nálunk telelő madarat, tudja, hogy óvásuk, védelmük milyen fontos.
- Ismeri környezete színeit, a színárnyalatokat. Képes ismert tárgyak, jelenségek közt összehasonlításokat végezni külső jegyeik alapján, ill. rendeltetésük szerint.
- Ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait.
- Képes az óvónő kérdéseit, feladatadását megérteni, követni. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolatait szabadon is elmondani, egymás állításainak igazságát megítélni.
- Jól ismert tulajdonságok szerint: válogatást, összehasonlítást, sorbarendezést végez.
- Érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket.
- Önállóan is össze tud mérni mennyiségeket, különböző kiterjedéseket, két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Elő tud állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással, többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- Meg tud számolni tárgyakat 10-ig. Számfogalma kialakult, elemi műveletekre képesek 10-es számkörön belül.
- Halmazokat tud képezni megadott vagy választott szempont szerint. Azonosítani tud különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képes megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogat, egyszerű tulajdonságokat megnevez.
- A térben való tájékozódást érti és tudja az irányokat, ill. a helyeket jelölő névutókat. (alá, fölé, között, mögött, stb.) Mindezt síkban is alkalmazni tudja.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Játékos tapasztalatszerzéssel, személyes példaadással elősegítjük a környezettudatos magatartás kialakulását.
- Arra törekszünk, hogy a tapasztalatszerzés természetes körülmények között történjen.
- Tevékenység során a gyermeket sikerélményhez juttatjuk.
- Kihasználjuk a spontán helyzeteket.
- Ösztönözzük a gyermekeket a problémahelyzetek sokoldalú megközelítésére, a belső motiváció, a felfedezés öröme a legfontosabb hajtóerő.
- Félévente mérjük a gyermekeket, figyelembe vesszük az egyéni különbségeket és ennek megfelelően tervezzük a fejlesztést.
- Fokozatosan bővítjük a térre, formára, színre, mennyiségre vonatkozó élményanyagot.

IV.7 Munka jellegű tevékenységek

Helye a nevelés folyamatában:

A gyermeki munka önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a munka és a munka jellegű játékos tevékenység, melynek tartalma az önkiszolgálás, a naposi munka, ágyazás, teremrendezés, az alkalmi megbízatások teljesítése, segítés az óvodapedagógusoknak és a dajkáknak.

A munka célra irányuló tevékenység, külső késztetés, többnyire külső irányítással folyik, a gyermektől belső fegyelmet, felelősség- és kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli.

A munka elvégzését külső szükséglet indokolja, a gyermekeknek valamit teljesíteniük kell, munkájuk eredményét ők és mások egyaránt tapasztalják.

A munka végzése közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek a természeti és társadalmi környezetükről. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti.

Célja:

A gyermekek fokozatosan tapasztalják meg a munka örömét, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert. Munkavégzés közben alkalmazkodnak egymáshoz, megbecsülik egymás munkájának eredményét, fejlődnek közösségi kapcsolataik, alakul feladattudatuk, felelősségérzetük.

Feladatok:

- Teremtsük meg a nyugodt légkört, ismertessük meg a gyermekekkel a munkafogásokat, a munkavégzés technikáit, amelyek a munkavégzéshez nélkülözhetetlenek.
- Tudatosan szervezzük meg a gyermeki munkát, a gyerekekkel való együttműködést.
- Az egyes munkafolyamatokat fokozatosan vezessük be.
- Biztosítsuk a gyermekek tényleges tevékenységét, aktivitását.
- Biztosítsuk a munka állandóságát és folyamatosságát.
- Vegyük figyelembe a gyermekek egyéni sajátosságait.
- Az óvónők a gyermek munkáját saját magához mérten értékeljék.
- Ösztönözzük a gyermekek önértékelésének kialakulását, igényszintjének növekedését.
- A munka a napi tevékenységek részét alkossa, soha ne legyen büntetés.
- Azokat a munkákat, amelyekre képes, nem végezzük el helyette!
- Törekedjünk arra, hogy a szülő is értse, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása.
- Tudatosítsuk a gyermekkel azokat az eltérő sajátosságokat, amelyek a munkát a játéktól megkülönböztetik.
- Erősítsük a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekben.
- Fejlesszük a munkavégzéshez szükséges attitűdöket, képességeket és készségeket

A fejlesztés tartalma:

- Részt vesznek a terem és az udvar rendben tartásában.
- Segítenek a foglalkozások eszközeinek kiosztásában és összeszedésében.
- Bekapcsolódnak a csoportszoba szépítésébe, ünnepek előtti díszítésébe.
- Segítenek a terem, mosdó, öltöző rendjének megtartásában, a játékok helyrerakásában.
- Alkalomszerűen sütnek, savanyúságot, illetve apróbb ajándékokat készítenek.
- Bekapcsolódnak a növények gondozásába, madáretetésbe. Tavasszal ágakat hajtatnak, magokat csíráztatnak.
- Segítik egymást öltözésben, egyéb tevékenységben.
- Teljesítik a felnőttek megbízásait.
- A munka folyamataiban aktívan részt vesznek és naposi teendőket is ellátnak.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A napos önállóan felteszi az asztalterítőt, előveszi és kiosztja az étkezéshez szükséges eszközöket, és azokat esztétikusan elrendezi az asztalon. Étkezés után leszedi az asztalt, a terítőt önállóan összehajtja és a helyére teszi. Rendbe rakja, és helyre viszi a mosogatásra nem kerülő eszközöket.
- Játékelrakás után - ha szükséges - eligazítja, esztétikusan elhelyezi a tárgyakat.
- Figyelemmel kíséri, hogy a játékok a tárolóban a helyükre kerülnek-e.
- A foglalkozásokhoz, barkácsoláshoz szükséges eszközök kiosztásában önállóan vesz részt. Az eszközöket a megjelölt helyre viszi.
- Vigyáz a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszi az elejtett papírdarabot, helyére teszi a kint felejtett eszközöket.
- Ünnepekre ajándékot készít.
- Minden olyan területen segít, ahol erre szükség van.
- Folyamatos feladata az udvar rendezése. Közreműködik a falevelek összegereblyézésében, az udvari járdák tisztántartásában.
- Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- Aktívan részt vesz az ágyazásban.
- Munka jellegű tevékenységeket önként vállal.
- A munkavégzéshez szükséges eszközök használatát ismeri.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Biztosítjuk a munkavégzés játékos jellegét.
- Segítjük az önellátás, a közösségért végzett munka és a környezettel kapcsolatos tevékenységeket.
- Megláttatjuk a gyermekekkel a munka értékét, annak megbecsülését.

IV/8 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Helye a nevelés folyamatában:

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alavető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretben valósul meg. Óvodáskorban a tanulás

tevékenység és nevelésközpontú, a gyermekek nem elméleti síkon ismerkednek az őket körülvevő környezettel, s nem egymástól elszigetelt ismereteket szereznek.

A tanulási tevékenység szervezése során figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait, a fejlettségi szintjét és ehhez igazítjuk a differenciált fejlesztést, feladatadást.

A tanulás feltétele a gyermek aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás biztosítása. A tanulási folyamat alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett játékos tapasztalat képezi. Tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül jutnak el a gyermekek. A gyermeki kíváncsiságból eredő kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés kiemelt jelentőségű. A tanulás ill. az óvodai nevelés során nincs ilyen vagy olyan képességfejlesztés, hanem minden hatás komplexen, a részeken keresztül az egészre, az egész személyiségre hat.

Célja:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, kompetenciák fejlesztése.

Óvodánk a tanulást folyamatként fogja fel, amelynek során a gyermekek, a főleg utánzásos spontán tevékenységtől eljutnak a gondolkodás szintjére, és képessé válnak arra, hogy eleget tegyenek az iskolai tanulás követelményeinek. A tanulás az óvodában a játék motivációs bázisára támaszkodik.

A gyermeki attitűdök erősítése és képességeinek folyamatos fejlesztése az életkornak és az egyéni adottságoknak megfelelően történik.

Feladatok:

- Alakítsuk ki a nyugodt tanulás feltételeit.
- Biztosítsunk szeretetteljes, előítéletmentes légkört.
- Segítsük az önálló feladatvégzést.
- Erősítsük az önfegyelmet, a szándékos figyelmet, a kitartást, a feladattudatot.
- Vegyük figyelembe a gyerekek egyéni fejlődési ütemét.
- Fejlesszük a gyermekek megismerési funkcióit, a gondolkodási folyamatokat a kézségek és képességek fejlesztésével.
- Fejlesszük az anyanyelvi- és kifejezőképességet.
- Erősítsük kreativitását, biztosítsuk számára a felfedezés lehetőségét.
- Fejlesszük képességeiket, tapasztalataikat bővítsük, melyet elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésben valósítsunk meg
- Biztosítsuk a gyermeki kérdésekre és válaszokra irányuló tapasztalatszerzés lehetőségét játékos formában.

A fejlesztés tartalma:

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- játékos, cselekvéses tanulás

A tanulás terén kiindulópontunk kiscsoportban és középső csoport év elején a kötetlen foglalkoztatási forma, a testnevelés kivételével.
Középsőcsoportban a foglalkozások részben kötelező, nagycsoportban kötelező jellegűek. A gyermekek a tankötelesskorukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolaielőrehaladásukhoz fontos képességeik és kézségeik érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatokra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Az óvónő által kezdeményezett irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés mellett nagy súllyal szerepeljenek a gyermek által kezdeményezett, illetve a spontán tanulási helyzetek.

- Lényeges, hogy a gyermekek önként vegyenek részt a kezdeményezéseken.
- A tervezésben tükröződik az óvónő szakmai felkészültsége, önmagával és a gyermekekkel szembeni igényessége.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés várható jellemzői:

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá szocializálódik.

- Kialakul benne az igény, hogy a feladatokat sikerrel oldja meg.
- Kialakulnak a közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítségadás), a viselkedés alapvető szabályai.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
- Szándékos figyelemre képes.
- Kialakul benne a tanulás iránti igény.
- A cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Kialakul beszédfegyelme.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Sokoldalú cselekedtetéssel, tevékenykedtetéssel kialakítjuk a tanuláshoz való pozitív viszonyt.
- Minden tanulást tevékenységben valósítunk meg.
- Előtérbe helyezzük a játékos tanulást és a játékban megvalósuló tanulást.
- Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a tanulás iránt.
- Problémafelvetésekkel segítjük az ok-okozati összefüggések meglátását, gondolkodás fejlődését.
- A gyermekek egyéni képességeit félévente mérjük, értékeljük és ez alapján differenciálunk a tanulásban.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

V. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

Helyzetkép:

Gyermekeink számára a logopédiai, gyógypedagógiai és gyógytestnevelési ellátás biztosítva van a pedagógiai szakvélemény szerint.
A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkori fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

- különleges bánásmódot igénylő gyermek
  - sajátos nevelési igényű gyermek
  - beilleszkedési, tanulási, nevelési és magatartási nehézségekkel küzdő gyermek
  - kiemelten tehetséges gyermek
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

I. Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

I/1 Sajátos Nevelési Igényű (SNI) gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd a gyermekek fejlesztése megfelelő szakember által történik az óvodán belül külön helyiségben.

A csoporton belüli foglalkoztatás során a részképességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, melyet a gyógypedagógussal és a logopédussal egyeztetünk. Ezeknél a gyermekeknél még hangsúlyozottabb szerepet kap az egyéni bánásmód elve. Óvodánk a szeretetteljes, családias, a gyermekek számára biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkört tartjuk fontosnak, ahol a képességeinek megfelelően tud fejlődni.

Helye a nevelés folyamatában:

A felnőtt társadalom csak akkor válik elfogadóvá, ha a szociális tanulás már gyermekkorban elkezdődik. Ezen a ponton kapcsolódik a fogyatékkal élők társadalmi integrációja az oktatáshoz. Az esélyegyenlőség felé megtett első, legfontosabb lépés az együttnevelés. A csoportelosztás során figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számát, törekszünk arányos elosztásukra.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek társadalmi megbecsülésének kérdése gyermekkorban kell, hogy kezdődjék, az egészséges kisgyermekek az óvodába bekerülve szerzik első benyomásaikat fogyatékos társaikról. Ha velük együtt, egymást megbecsülve, egymást nem zavarva nevelkedhetnek, akkor a felnőttkori egy-társadalomban élés számos problémája már eleve megoldható, megelőzhető.

Célunk:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

Feladatunk:

- A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése.
- Kapcsolattartás a szakemberekkel (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus).
- Fejlődésük nyomon követése.
- Fejlődési ütemük rögzítése
- Fejlődés nyomon követése az állapotrögzítő táblákon:
  - Játék
  - Munka jellegű tevékenységek
  - Tevékenységben megvalósuló tanulás
  - Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása
  - Egészséges életmód alakítása
  - Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása
  - Külső világ tevékeny megismerése (környezetismeret, matematika)
  - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
  - Ének, zene, népi játék, tánc6
  - Mindennapos mozgás
  - Verselés, mesélés
- Korai képalkotás, felismerés a lassabb ütemben fejlődő gyermekeknél.
- Egyénre szabott prevenció, korrekció csoporton belüli fejlesztés érdekében gyógypedagógus és logopédus segítségével.
- A gyermek hallás és beszédállapotának folyamatos fejlesztése, alakítása, korrigálása.
- A gyermekek interperszonális kapcsolatainak tartalmi – érzelmi – nyelvi fejlesztése.
- Szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás.
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenciós munka érdekében.
- A befogadó intézmény iskolaérettségi kritériumainak feleljenek meg.

A fejlesztő tevékenység területei és tartalmai

Ebben a fejezetben csak azokra a területekre térünk ki, amelyek a sajátos nevelési igényű gyermekek számára kiegészítéseket, változtatásokat kívánnak a nevelésben és egyéni fejlesztésben egyaránt.

Egészséges életmódra nevelés

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, valamint a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan akadályozott, a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a nagyothalló gyermekek integrált nevelésénél további feladataink a következők:

- Prevenció és korrekció szükségességének időbeni felismerése.
- Gyógyászati segédeszközökkel kapcsolatos elemi ismeretek elsajátítatása.
- Pozitív viszony kialakításának elősegítése az orvossal, valamint a külső segítőkkel.
- Az adott csoporton belül alkalmazható egyéni fejlesztési tervek elkészítése a szakemberek segítségével.

Érzelmi nevelés és szocializáció

A kiemelt figyelmet igénylő kisgyermekek óvodai közösségbe történő beszoktatásakor hasonló problémák jelentkezhetnek, mint ép társaiknál. Félelem az új környezettől, gyerekektől, felnőttektől. Ezért jelenthet számukra is kedvező megoldást az óvodánkban már gyakorlattá vált szülőkkel együtt történő beszoktatás.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szociális beilleszkedése egyrészt a gyermek személyiségétől, másrészt és nagymértékben a befogadó környezettől, a gyermektársaktól és a pedagógustól függ.

Közösségi nevelésen belüli feladatainkat a sajátos nevelési igényű gyermeknél az óvónői feladatokat a következőkkel egészítjük ki:

- Érzelmi biztonság, szeretetteljes légkörre való igény felkeltése, valamint annak fenntartására való képesség kialakítása (hagyományok, szokások, ünnepek segítségével).
- Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő szociális érzékenységre való nevelés.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt viszonylatában.
- Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önérvényesülési törekvéseknél az óvodánkban kialakított magatartásformák elfogadtatása.
- A hangra, beszédre való figyelem képességének kialakítása.
- A sérülés tényének elfogadtatása (a társakkal is).
- A többi gyermek másságának elfogadtatása.
- Utánzóképesség fokozott fejlesztése.
- Viselkedészavarok korrigálása a belső és külső szakemberek segítségével.

Munka

A munka jellegű tevékenységeknél feladatunk:

- Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi munkák játékos jellegének megtartása.
- Az együttesen vállalt munka és az együtt dolgozás örömének tudatosítása, képességének fejlesztése.
- Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok alakítása.
- A jól végzett és eredményes munka örömének a tudatosítása.
- A munka megszervezéséhez szükséges képességek fokozatos kialakítása.

Tanulás

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, és fenntartása változatos tevékenységek kínálatával.
- Ismereteik rendszerezése, bővítése, valamint azok beépítése eddigi ismereteik rendszerébe.
- Tapasztalataik, ismereteik verbális megfogalmazására való képesség folyamatos fejlesztése a szakemberek segítségével.
- Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése.
- Anyanyelvi játékok játszása.
- Vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztőjátékok segítségével.
- Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.
- Egyéni anyanyelvi fejlesztések.

Anyanyelvi nevelés

Az integrált neveléshez és fejlesztéshez kapcsolódó feladataink ezen a területen a következők:

- Verbális kommunikációra való igény kialakítása.
- Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák és versek segítségével.
- Az aktív szókincs folyamatos bővítése.
- Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinálásának fejlesztése.
- Részképességek fokozatos fejlesztése a szakemberekkel való konzultálás valamint az egyéni fejlesztési terv alapján.

Játék

Az óvodai nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a játék az elsődleges tevékenységi forma. Ezt a terepet kiválóan fel lehet használni a differenciált fejlesztéshez.
Feladatainkat a következőkkel egészítjük ki:
Differenciáltan használjuk fel a szakemberek által javasolt fejlesztő játékokat, hogy az arra rászoruló gyermekek speciális fejlesztésére jótékony hatást gyakoroljanak, valamint a problémák megelőzését szolgálják.

- Figyelembe vesszük, és felhasználjuk a szakemberek által javasolt „fejlesztő játékokat".
- Gyermekenként fokozott figyelmet fordítunk a játékon keresztül történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására.
- Ezen gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve (változatos játéklehetőségek kínálatával).
- Feladatunk továbbá a gyermekek adottságainak, képességeinek, érzelmi – akarati életének megnyilvánulási lehetőségeinek a segítése, fejlesztése.

Kapcsolattartás és együttműködés:

- **Pedagógiai Szakszolgálat**

Az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez Pedagógiai Szakszolgálathoz kell fordulni.
Pedagógiai Szakszolgálat feladata:

- A fogyatékosság szűrése.
- A vizsgálat alapján javaslattétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására.
- Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét
- Beiskolázásnál iskolaérettségi vizsgálat végzése, ill. szakvélemény adása.
- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, és fejlettsége azt szükségessé teszi.

- **Logopédus**

A logopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat.

Feladata:

- Beszédhibák javítása.
- Nyelvi kommunikációs zavarok javítása.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való kapcsolattartás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

- **Gyógypedagógus**

A fejlesztésre szoruló gyermekek számára az óvoda gyógypedagógust alkalmaz.

Feladata:

- A gyermek fogyatékosságának megfelelő fejlesztés.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógussal.
- Szülőkkel való megbeszélés az együttműködés érdekében.

- **Szülők**

A fogyatékkal élő gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előremozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan, félévente, ill. szükség esetén tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

- Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől.
- Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt.
- A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya.

I.2 Kiemelten tehetséges gyermek:

Kiemelten tehetséges gyermek az a gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Helye a nevelés folyamatában:

Az óvónő a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket a mindennapi tervezett cselekvéses helyzetekbe építi bele. A gyermekek szabadon dönthetnek, részt kívánnak- e venni a felkínált tevékenységekben. Ezek a tanulásos helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek számára. Az óvodapedagógus szerepe, hogy észrevegye, támogassa, és komplex ismeretekhez juttassa a gyermekeket, hagyja kalandozni a tudomány világában. Többféle lehetőség kínálkozik vegyes összetételű csoportjaink miatt a tehetségfejlesztésre, ugyanis a dúsítás mellett megjelenik a gyorsítás is spontán módon, az életkori sajátosságok miatt, hiszen a kicsik, ha akarnak, részt vehetnek a nagyoknak szánt tevékenységekben. Ez gyorsabb fejlődést biztosít számukra, ugyanakkor saját koruknak megfelelő készségeik zavartalanul fejlődhetnek.
A mindennapos tervezett cselekvéses helyzeteken felül maximálisan kihasználja az óvodapedagógus a spontán adódó, játékba ágyazott helyzeteket is, amelyek kiválóan alkalmasak a gyermek megismerésére és az erre épülő az egyéni fejlesztésre.
Mindezek mellett a nagyobbak kreativitásukat fejlesztő kézműves tevékenységekben vehetnek részt, valamint a néptánc alapjait is elsajátíthatják.

Célunk:

- A kiemelkedő képességű gyermekekben tudatosodjon személyiségük sajátos adottsága, speciális képessége a reális énkép kialakulása mellett.
- Kreativitásuk, személyiségük optimálisan fejlődjön.
- Tehetségígéretek elkallódásának megelőzése.
- Tehetséges gyermek erős oldalának támogatása, gyengébb területek kiegyenlítése.

Feladatunk:

- Felismerni a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekeket.
- Segíteni a tehetséges gyermek képességeinek maximális kibontakozását.
- Érzelmileg biztonságos, segítő, bíztató légkör megteremtése, mert a tehetségesnek tekinthető gyermekek sok esetben érzékenyebbek, érzelmileg sérülékenyebbek és kiegyensúlyozatlanabbak társaiknál.
- Megfelelő, a tehetséges gyermekek képességeit kibontakoztató, ösztönző módszerek alkalmazása, változatos tevékenységek biztosítása, mindezekhez szükséges tárgyi feltételek megteremtése
- Személyiségének harmonikus fejlesztése minden területen.
- Ismeretek elmélyítése, rendszerezése.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Felismerjük a tehetséget a gyermekekben.
- A kiemelten tehetséges gyermekek számára biztosítjuk a sokoldalú képességfejlesztést.
- A kiemelkedő képesség, kreativitás előny, ezért a személyiségük sajátos adottságait tudatosítjuk a tehetségígéretekben és a környezetükben élőkben (csoporttársak, család, stb.).

II. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a gyermek, aki esetében a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 67/A§ (1)-(2). bekezdése alapján a gyámhatóság megállapítja azt.

Célunk:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HH/HHH gyermek beóvodázásra kerüljön.
- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.

- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - a szülőkkel, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolával, Nemzetiségi Önkormányzattal, Civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.
- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladatunk:

- Elősegíteni minden HH/HHH gyermek beóvodáztatását, aki nem jelentkezik, azt felkeresni.
- Szegregációmentesség biztosítása.
- Változatos módszerekkel egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, mérések alapján, a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésével.
- Hatékony együttműködés kiépítése a szülőkkel, társadalmi és civil szervezetekkel.
- Az óvodában tapasztalt problémákat jelezzük a fenntartó felé és közösen segítséget nyújtunk a családoknak.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Nyilvántartjuk és figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű gyermekeket az óvodában.
- Segítjük minden hátrányos helyzetű gyermek hátrányainak csökkentését.
- Segítjük a társas kapcsolatok alakulását.
- A motiváción alapuló tevékenységekkel, ismeretszerzésekkel, a készségek, képességek kialakulását biztosítjuk.
- Az óvodai közösségünkkel hozzásegítjük a gyermekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában. (a gyermekek-felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása)

Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink:

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, a segítségnyújtás.
Minden óvodapedagógus kiemelt feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi munka. Gyakorlatunkban a gyermek családi körülményeinek figyelemmel kisérése, fejlődésének követésével együttesen történik.

Különös figyelmet és gondot fordítunk a kedvezőtlen szociális és kulturális környezetből érkező gyermekekre. Fontos feladatunk a közösségbe való beilleszkedésük segítése, az egészséges életmód szokásainak (étkezés, tisztálkodás, mosdóhasználat.) és viselkedéskultúrájuk alakítása. Mindezt eredményesen csak szerető-elfogadó, tapintatos nevelői attitűddel érhetjük el, mely egyaránt meghatározó kell, hogy legyen a gyermekekkel való bánásmódon túl, a családdal való kapcsolattartásban is. Munkánk során fő elv: a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése, a gyermek iránt érzett felelősség.

A gyermekvédelmi munka fő feladata a prevenció, azaz a veszélyeztetettség kialakulásának a megakadályozása (ez az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős közös felelőssége). Ha az óvoda a gyermekeket, veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a Humánszolgáltató Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálattól.
A legsúlyosabb esetekben történik meg a veszélyeztetett nyilvántartásba vétel, melynek során az önkormányzat jegyzőjével és a gyermekjóléti szolgálattal szorosan együttműködünk.
Nyilvántartásba vétel szempontjai:

- súlyos anyagi nehézséghez kapcsolódó elhanyagoló nevelés,
- elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi- lelki bántalmazás,
- súlyos érzékszervi károsodás, ill. tartós betegség,
- a gyermek testi, mentális fejlődésének veszélyeztetése.

Célunk:

3-7 éves korú gyermekek érdekeinek képviselete emberi és gyermeki jogok érvényesülésének, valamint a gyermek egészséges testi-lelki fejlődésének biztosítása.

Feladatunk:

- Szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmény munkatársának személyéről, elérhetőségük idejéről, helyéről.
- Évenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik.
- Az óvónő a saját csoportjába lévő gyerekek problémáit elsősorban a családdal történő megbeszélés során, velük együttműködve próbálja megoldani. Amennyiben e kapcsolattartás nem hoz változást, szakember (gyógypedagógus, védőnő, orvos, pszichológus) segítségét kéri. Elhanyagolt, családi viszályok, bántalmazás esetén a gyermeket érő káros hatások elhárítására az igazgató, óvodapedagógus, és a gyermekvédelmi felelős együttesen dönt a gyermekjóléti szolgálat és a jegyző bevonásának szükségességéről. Súlyos esetekben a gyermekjóléti szolgálat munkatársa s a jegyző védelembe vételt, családba helyezést, állami gondozásba vételre tesz javaslatot.
- A családnak a nevelésben elsődleges a szerepe, ebben az esetben az óvónő és a gyermekvédelmi felelős feladata a szülők segítése. Ha erőfeszítéseik nem járnak eredménnyel, külső segítséget kell igénybe venni (önkormányzati, gyermekjóléti szolgálat, gyermekorvos). A folyamatos információáramlás érdekében rendszeres kapcsolatot tartanak. Az évente készülő gyermekvédelmi kimutatás tartalmazza: az óvodába lévő hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek számát, a veszélyeztetettség fokát.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatokat csak az arra illetékes személyek kezelhetik, a titoktartási kötelezettség betartásával.
- Évente egy alkalommal települési tanácskozást tart a gyermekjóléti szolgálat, melyen részt vesz az igazgató és a településen e témában érintettek.

VII. A nevelési folyamat és a gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgáló ellenőrzés – értékelés elvei

Intézményeinkben a nevelési folyamatok és a gyermek ellenőrzésének - értékelésének elvei a következők:

- tervszerűség,
- folyamatosság,
- életkori sajátosságok figyelembe vétele,
- egyéni sajátosságok figyelembe vétele,
- nyitottság,
- a program céljainak való megfelelés,
- demokratizmus,
- együttműködés,
- objektivitás,
- fejlesztő hatás,
- partnerközpontúság,
- egymástól tanulás,
- dokumentálás.

Az ellenőrzés **formái** (tájékozódó, tematikus, visszatérő, napi), **jellege** (diagnosztikus, fejlesztő, összegző), **helyszínei** és **területei** (szakmai, gazdálkodás, munkáltatás, tanügyigazgatás) és **érintettjei** (pedagógus és nem pedagógus) az önértékelési programban és ahhoz kapcsolódóan az éves vezetői tervben kerülnek meghatározásra.

VIII. Szakmai dokumentumok vezetésének sajátosságai, elvei

Az óvodai nevelés tervezését valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző kötelező dokumentumok továbbá a pedagógusok által készített feljegyzések szolgálják.

Szakmai dokumentumok vezetésének sajátosságai(oviKRÉTA):

- A csoportnaplóban évi 2 alkalommal tervezés és értékelés történik.
- Az egyéni fejlesztésben részesülő gyermekekről egyéni fejlesztési lap készül (gyógypedagógus vezeti).
- Minden gyermekről anamnézis (óvodába kerüléskor), és gyermekmérés készül évente 2 alkalommal

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

A dokumentumok vezetésének elvei:

- rendszeresség,
- következetesség,
- egymásra épü lés,
- folyamatosság,
- összehangoltság,
- tényszerűség,
- objektivitás.

IX. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele, a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, ill. a család teremt meg.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel. amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez.

Lehetőség szerint támogatjuk a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítását, az óvoda külhoni magyar óvodákkal való szakmai kapcsolatát.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező a közvetlen és közvetett partnerekkel is.

I. Közvetlen partnerek:

A családdal:

- Fontos feladatunknak tartjuk a családok megismerését, a velük való szoros nevelői együttműködést, figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, ha szükséges segítséget nyújtunk.
- Amennyiben a szülő igényli, meglátogatjuk a családokat. Gyermekvédelmi esetekben a családlátogatás kötelező.
- A szülők nevelési célkitűzéseinek ismeretében segítünk abban, hogy az elvárásaik reálisak legyenek.
- Tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, tervezett eseményekről, programokról.
- Különös figyelemmel, tapintattal és realitással adunk tájékoztatást a szülőnek saját gyermekéről. Éreztetjük, hogy a segítő szándék vezérel bennünket.
- Családdal kapcsolatos minden információnkat diszkréten kezeljük, eleget teszünk a titoktartási kötelezettségünknek.
- Lehetővé tesszük a naponkénti rövid, lényeges közlésekre szorítkozó párbeszédet, ez azonban nem zavarhatja meg a csoport életét, nem vonhatja el az óvónőt a többi gyermektől.
- Módot adunk arra, hogy a szülő a csoportban megfigyelhesse gyermekét (óvodai ünnepségek, rendezvények kapcsán,
- Biztosítjuk a négyszemközti beszélgetések lehetőségét szülő és a nevelő igénye szerint.
- Különös gonddal készülünk fel az új gyermekek fogadására, beszoktatására, fokozott figyelmet fordítunk az otthonról jövő gyermekekre.
- Ha szükséges, lehetővé tesszük a szülőnek, hogy segítse gyermeke beilleszkedését.
- Bevonjuk őket az óvoda által és a családokkal szervezett események ünnepek programok szervezésébe, bonyolításába. Szorgalmazzuk azokon részvételüket. Közös programokat szervezünk a családok számára, melyek családias környezetben zajlanak, evvel örömteli érzelmi állapotot teremtünk számukra.
- Amennyire ez tőlünk függ, segítjük a szülő és a gyermek közötti harmónia erősítését.

- Csoportonként létrehozzuk a szülői közösséget (SZK), megválasztjuk annak elnökét.
- Támaszkodunk rájuk, erősítjük kezdeményező, koordináló szerepüket.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása minden családdal. Egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása.
- A gyerek fejlesztésében az óvónő támasza legyen a szülőnek.
- Családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Egyéni igények, szokások figyelembevétele.
- Az előítéletek kiküszöbölése.
- Hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekekkel szembeni különös gondoskodás.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, melyek az óvodába lépés előtt (családi bölcsőde), az óvodai élet alatt (pedagógiai szakszolgálat intézményei, közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében, fejlődésében és fejlesztésében.

Családi bölcsődével:

Intézményünk szervezetileg egy-egységet alkot a családi bölcsődével, egy épületben van az óvodával.

- Az év folyamán bevonjuk őket a programok szervezésébe, lebonyolításába.
- Nyár végén a leendő óvodások látogatást tesznek intézményünkbe.
- A családi bölcsődében dolgozók szóbeli tájékoztatást adnak a gyermekekkel kapcsolatos eddigi tapasztalataikról, viselkedésükről.

Az átmenet zökkenőmentessége érdekében olyan kapcsolatot építünk ki a családi bölcsődével, melynek során megismerhetjük, segíthetjük egymás nevelő munkáját (látogatások, közös továbbképzések, nevelési értekezletek, ünnepségek).

Bárka Családi bölcsődével:

Településünkön a Református Egyházközség is működtet Családi Bölcsődét, ami külön épületben található.

- A Bárka Családi Bölcsődében dolgozók szóbeli tájékoztatást adnak a gyermekekkel kapcsolatos eddigi tapasztalataikról, viselkedésükről, akik óvodánkba jönnek hozzánk.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Biztosítjuk a Családi Bölcsődéből az óvodába történő zökkenőmentes átmenetet
- Megismerjük leendő óvodásainkat, azok családját, tájékoztatást kapunk a gyermekek fejlettségi szintjéről, szokásairól.
- Meghívjuk őket óvodai rendezvényünkre.

Iskolával:

- A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.
- A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.
- Lehetőséget biztosítunk az alsós tanítóknak, hogy megismerkedjenek nevelőmunkákkal.
- Tájékoztatjuk őket az egyes gyermek fejlettségi szintjéről, azokról a módszerekről, amelyekkel az adott gyermek legkönnyebben fejleszthető.
- Nyitottak vagyunk az iskola felé, így a nevelők bármikor betekinthetnek az óvoda életébe.
- A nagycsoportosokkal látogatást teszünk az iskolába, ahol megismerkedünk az iskolai élettel.
- Részt veszünk egy-egy iskolai ünnepségen, meghívjuk őket óvodai rendezvényekre.
- Figyelemmel kísérjük a tőlünk iskolába kerülő gyermeket beilleszkedésének folyamatát.
- Látogatást teszünk az iskolai nyílt napon az 1. osztályba.
- Volt nagycsoportosainkat visszahívjuk az óvodai gyermeknapra

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- Biztosítjuk az óvodából az iskolába történő zökkenőmentes átmenetet.
- Törekszünk a kölcsönös és folyamatos kapcsolat kialakítására.

II. Közvetett partnerek:

Közművelődési intézményekkel:

- Szoros kapcsolatunk van a helyi általános iskolával, mivel óvodásaink nagy része itt kezdi el iskolai tanulmányait.
- A könyvtár, a Teleház megismertetése is a feladatainkhoz tartozik. Tegyünk látogatást ezekbe az intézményekbe, ahol a gyerekek betekinthetnek az ott folyó tevékenységekbe, rendezvényekbe, programokba.

Egészségügyi intézményekkel:

- Védőnővel és a gyermekorvossal
  - A Védőnői Szolgálat Egészségügyi Munkatervében foglaltak szerint rendszeres kapcsolatot tartunk fent.
- Gyermekjóléti Szolgálattal

  A gyermek veszélyeztetése, ill. annak megelőzése érdekében azonnali írásos jelzéssel élünk a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa felé. (Szükség esetén esetmegbeszélés, esetkonferencia, családlátogatás)
- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek egészségügyi ellátását biztosító egészségügyi szolgáltatóval szoros kapcslatot alakítunk ki a gyermek fejlesztésének érdekében.

Egyéb szervezetekkel:

- Őcsényi Óvodásokért Alapítvány
- Civil szervezetek
- Egyházak
- Pedagógiai szakmai szolgáltatók, OH, POK

Felhasznált irodalom:

1. Az óvodai nevelési országos programja 1996. – 2009. nov. 20-tól érvényes módosítása

2. Az óvodai nevelés programja 1989.

3. Helyi óvodai nevelési program 2004, 2011, 2013, 2018,2023, 2024.

4. Nagy Jenőné: Segédletek az óvodai nevelési program elkészítéséhez

5. Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában 1992.

6. Dr. Tótszőllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában 1994.

7. Forrai Katalin: Ének az óvodában 1993.

8. Pedagógiai Program Újvárosi ÁMK Baja

9. Igazgatók Kézikönyve 1-11. OKKER Okt. Iroda 1994.

10. Óvodai Jogfutár 2012. okt., 2013. febr.

11. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

Legitimációs záradék

Intézmény OM azonosítója: 201673

A Helyi Óvodai Pedagógiai Programot, a neveleőtestület bevonásával az óvoda igazgatója készítette, elfogadásra előterjesztette.

Őcsényben, 2025.augusztus 29.

Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde
Ph.
7143 Őcsény, Fő u. 42-44.
Adószám: 15799035-1-17

Kovács Éva
.....
igazgató

Az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde nevelőtestülete át nem ruházható jogkörben a **Helyi Óvodai Pedagógiai Programot** 2025. ..... napján tartott határozatképes ülésén ..... %-os igenlő szavazattal elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselői aláírásukkal tanúsítják.

A Nkt. 25. § (4.) szerint a köznevelési intézmény **Helyi Óvodai Pedagógiai Programot** a nevelőtestület elfogadta.

.....
Nevelőtestület képviseletében

.....
Nevelőtestület képviseletében

Jegyzőkönyv

Készült: 2025. január 29-án megtartott nevelőtestületi értekezletről.

Helyszín: Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde 7143 Őcsény, Fő u. 42-44. hivatalos helyiségében, 14 órakor.

Jelen vannak: jelenléti ív szerint

Jegyzőkönyvvezető: Nagyné Ignácz Bernadett -óvodapedagógus

Jegyzőkönyv hitelesítők: Deutsch Boglárka- óvodapedagógus
Fetzer Dóra- óvodapedagógus

Napirend: Az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programjának elfogadása

Az nevelőtestület határozatképes, az óvoda minden óvodapedagógusa jelen van.
Az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde Helyi Óvodai Pedagógiai Programját minden óvodapedagógus elolvasta, megismerte.

Hozott határozat:
Az óvoda nevelőtestülete az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde Helyi Óvodai Pedagógiai Programját egyhangúlag elfogadta.

Jegyzőkönyvvezető

Jegyzőkönyv hitelesítők

Nkt. 72§(5) szerint a Szülők Közössége a **Helyi Óvodai Pedagógiai Programról** szóló tájékoztatást megkapta.

.....

SZK elnök

A Helyi Óvodai Pedagógiai Programot jóváhagyta:

Őcsényben, 2025. augusta 29

.....

igazgató

Alulírott Kovács Éva, az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde intézményvezetője, nyilatkozom, hogy az óvoda Helyi Óvodai Pedagógiai Programja többletköltséget nem jelent a fenntartó számára.

Őcsény, 2025. augusta 29.

.....

igazgató

Őcsény Község Képviselőtestülete az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde Szervezeti és Működési Szabályzatát.....jóváhagyja.

Jelenléti ív

Nevelőtestületi értekezlet

2025. augusztus 29.

1. Deutsch Boglárka .....
2. Csirkéné Vass Szilvia .....
3. Fetzer Dóra .....
4. Nagyné Ignácz Bernadett .....
5. Leiner-Molnár Adrienn .....
6. Kovács Éva .....

Jegyzőkönyv

Készült: 2025. augusztus 29-én megtartott szülői közösség üléséről.

Helyszín: Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde 7143 Őcsény, Fő u. 42-44. hivatalos helyiségében, 16:30 órakor.

Jelen vannak: jelenléti ív szerint

Jegyzőkönyvvezető: Illésné Kristály Adrienn

Jegyzőkönyv hitelesítők: Bonta Ildikó
Bárdosné Lermán Vivienn

Napirend:
A Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde Pedagógiai Program véleményezése.

Hozott határozat:
Az Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde Pedagógiai Programját minden szülői közösségi tag megismerte, véleményezési jogukat gyakorolták.

Illésné Kristály Adrienn

Jegyzőkönyvvezető

Jegyzőkönyv hitelesítők

Őcsényi Tarkabarka Óvoda és Családi Bölcsőde

Jelenléti ív

Szülői közösség ülése

2025. augusztus 29.

1. Bárdosné Lermán Vivienn .....
2. Bonta Ildikó .....
3. Gyovainé Meiszter Lilla Henrietta .....
4. Illésné Kristály Adrienn .....
5. Heronyányiné Gál Eszter .....
6. Szász Tímea .....